

به نام خدا

نقش تربیتی زن در بقاء حکومت امام زمان (عج)

اعظم رضایی^۱

چکیده

شیعه بیش از یازده قرن در انتظار منجی بشریت است که با حکومتی جهانی دنیا را پر از عدل و داد کند و موجب سعادت ابدی انسانها شود و این سعادت منوط بر تربیت صحیح فکری و رفتاری مردم است، تربیت در جامعه از همان بدو تشکیل حکومت اسلامی جزء اصول و زیربنای آن بوده و اثرات زیادی از بزرگان دینی در این زمینه داریم ولی در این میان نقش زن به عنوان یک مربی برتر بشریت بسبب جایگاه والایش در طول تاریخ برجستگی خاصی داشته و دارد، پس با دایر شدن حکومت جهانی مهدوی باز به بحث تربیت نگاهی ویژه خواهد شد و به دنبال آن همه نگاه ها به زن است که برای این مهم چه برنامه ای دارد مخصوصاً امروزه که تربیت از مسیر صحیح خود خارج شده و باید دید اصلاً جایگاه زن در حکومت و جامعه اسلامی کجا خواهد بود و به چه اندازه می تواند فعالیت داشته باشد. لذا این مقاله حاوی مراحل است برای روشن شدن این مسئله، از جمله اینکه اولاً تعریف حکومت اسلامی از ابعاد مختلف به چه صورت است؟ و فضای جامعه مهدوی تا حدودی از طریق آیات و روایات بررسی شده و نگاهی به جایگاه زن در اجتماع و در نهایت اشاراتی به این که زن مؤمن قرار گرفته در جامعه مهدوی چه وظیفه ای در تربیت خود و دیگران خواهد داشت؟

واژگان کلیدی: مهدویت، زن، حکومت، جامعه، تربیت

^۱ - طلبه سطح دو مدرسه ایمانیه تاکستان

با گسترش اسلام تحولات عظیمی تاکنون در دنیا ایجاد شده است که یکی از این تحولات ارزش پیدا کردن مقام زن در خانواده و جامعه است. در دوران قبل از اسلام در جوامع مختلف از زن فقط برای اشباع شهوت و کار در خانه و تولید مثل و کارهای از این قبیل استفاده می شد و برای او هیچ ارزش و حقوقی قائل نبودند. حتی در دورانی دختر را مایع خفت و خواری خود می دانسته و او را زنده به گور می کردند. اما اسلام به زن کرامت و عزت بخشید و مرتبه و جایگاه او را در نظر همگان بالا برد و مانند مرد در جامعه برایش ارزش قائل شد؛ به طوری که می تواند در عرصه های دینی و فرهنگی و حتی نظامی و اقتصادی با حفظ شوون و کرامت خویش حضور یابد و مثمر ثمر واقع شود و به تعالی برسد و ما در آینده ی پر امید خود، حکومت جهانی حضرت ولی عصر ارواحنا فداء را در پیش داریم که باید بدانیم نقش زن در این جامعه اسلامی چیست؟ و نمونه های زیادی در تاریخ اسلام داریم که در رأس آنها حضور دو بانوی نمونه اسلام حضرت زهراء و حضرت زینب علیهما السلام هستند که در عرصه های مختلف خانواده و اجتماع مؤثر بودند.

از این دنیای به هم ریخته امروزی که پر از ظلم و ستم و بی عدالتی است همه خسته ایم و در انتظار محقق شدن وعده الهی که حکومت جهانی، عصاره خلقت، خلف صالح انبیاء و اولیاء حضرت بقیه الله الأعظم ارواحنا فداء هستیم. ظهور و حکومت حضرت مهدی علیه السلام نیز مانند ظهور اسلام دارای تحولات عظیمی خواهد بود و از جمله زن امروز را که با آب و رنگی مدرن تر به دوران جاهلیت باز گردانده شده است وارد مرحله جدیدی از کرامت و شخصیت خواهد نمود و مانند زنان صدر اسلام و انقلاب اسلامی نقش های بسزایی ایفا خواهند کرد. از نظر اسلام زن باید به مثابه یک عنصر انسانی، تمام مراحل کمال را طی کند و به همانند مرد در تمام صحنه های علمی و سیاسی و اداری اجتماع حضور فعال داشته باشد و حکومت امام زمان علیه السلام بهترین و مهمترین فرصتی است که زنان شایسته در آن مؤثر باشند، حالا کدام فعالیت ها و مسؤولیت های حکومتی در اختیار زنان لایق و کاردان قرار خواهد گرفت، امری است که تا شاهد آن نباشیم، قضاوت در مورد جزئیات آن مشکل است؛ زیرا دانش و آگاهی ما به وقایع و حوادث آن زمان، از راه مراجعه به آیات و روایات است و جزئیات این وقایع از طریق روایات به دست ما نرسیده است. امید است در این مختصر با ترسیم کردن شمه ای از نقش زنان در یاری کردن حضرت مهدی علیه السلام، زنان به رسالت های سرنوشت ساز خود پی ببرند و از همین الآن خود را برای چنین فرصتی آماده کنند.

آنچه که ما از ویژگیها و حوادث جامعه مهدویت برداشت و قضاوت می کنیم برگرفته از روایت های موجود در زمینه مهدویت و قرائن و شواهد تاریخی از صدر اسلام است که عمده آن به صورت توصیفی و در بخش های مختصری هم به صورت تحلیلی بیان شده است. با تعریف جایگاه حکومت در اسلام و وظایف آن و ترسیم فضای حکومت جهانی حضرت ولی عصر علیه السلام و با بیان نقش آفرینی هایی که زنان در طول تاریخ داشته اند مانند: بیعت زنان در آغاز حکومت پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم و کمک رساندن در جنگها به حضرت و یارانش و همینطور حضورشان در بعد فرهنگی. از فعالیتهای زنانی که در کنار اهل بیت علیهم السلام نقش تربیتی مهمی

داشتند می شود تا حدودی تشخیص داد که زنان در حکومت امام زمان علیه السلام چه فعالیت‌های خواهند داشت. نظیر زندگی سراسر الگوی حضرت زهراء و حضرت زینب سلام الله علیهما و همینطور زندگی زنان دوران انقلاب اسلامی که به اعتراف همه مؤثرترین قشر جامعه بودند.

از جهاتی می توان تحولات ایران و جهان پس از انقلاب اسلامی و تحولات چشمگیر جامعه زنان را نمونه کوچک و ضعیفی از تحولات جهان و جامعه ی زنان پس از انقلاب جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دانست.

۱- مفهوم شناسی

ابتدا لازم است به بررسی معنا و مفهوم واژه هایی چون حکومت، تربیت و حکومت دینی به طور اختصار بپردازیم.

۱-۱- حکومت

۱-۱-۱- حکومت در لغت

حکومت در لغت، به معنای فرمان روایی کردن، فرمان دادن^۱ اعمال و به کار بردن سلطه و قوه حاکمه، سلطنت کردن و ریاست ...^۲

۱-۲- حکومت در اصطلاح

یعنی قدرت سیاسی سازمان یافته ای که امر و نهی و تدبیر امور مردم جامعه را به عهده دارد.^۳

۱-۳- تعریف حکومت دینی

حکومت دینی، در مقام نظریه پردازی و ارائه تعریف، می توان تعاریف مختلفی از واژه حکومت دینی عرضه کرد. در اینجا به اجمال تعاریفی را مطرح می کنیم.

الف) حکومت دینی، حکومتی است که در آن مؤمنان و معتقدان به یک دین خاص، صاحب اقتدار سیاسی باشند.

ب) حکومت دینی، دولتی است که دفاع و تبلیغ و ترویج مذهب و دین خاصی را بر عهده گرفته است.

ج) حکومت دینی، حکومتی است که اقتدار سیاسی جامعه به دست طبقه خاص به نام رجال دین باشد.^۴

^۱(دهخدا / ج ۶ / ص ۸۰۴۹)

^۲(فرهنگ معین / ج ۱ / ص ۱۳۳۷)

^۳(حکومت اسلامی احمد واعظی / ص ۳۴)

^۴(حکومت اسلامی / احمد واعظی / ص ۲۹ و ۳۰)

تربیت از ریشه «ربو» یعنی پرورش دادن، پرورش فکری و اخلاقی.^۱ پروردن، ادب و اخلاق را به کسی آموختن.^۲

۱-۲-۲- تربیت در اصطلاح

البته برای تربیت معانی مختلفی بیان شده که در اینجا به برخی از آن اشاره می شود:

الف) تربیت عبارت است از اداره و هدایت جریان ارتقایی و رشد بشر به منظور جهت دادن او به سوی کمال بی نهایت.

ب) تربیت فعالیتی است مداوم، جامع و برای همه، برای رشد و تعالی انسان، غنای فرهنگ و تکامل جامعه.

ج) تربیت مجموعه راه ها و روش هایی است که شخص را برای رشد و تکامل توانایی ها، نظرات و دیگر اشکال رفتارش که در جامعه وی ارزش مثبت دارند، در پیش می گیرد.^۳

۲- نگاهی به حکومت

۱-۲- ضرورت حکومت

حکومت مهمترین ارکان تشکیل دهنده یک نظام اجتماعی اعم از دینی و غیر دینی می باشد، برای اداره یک جامعه ایده آل نیازمند قوانین و مقرراتی هستیم و رشد و ترقی جامعه نیز بستگی به رعایت صحیح همین قوانین دارد. زمینه ایجاد چنین قوانینی فقط در سایه تشکیل یک حکومت منسجم و منطقی و عقلانی میسور است. و از آنجا که جامعه ما یک جامعه دینی تلقی می شود و دین تمام این قوانین و مقررات سعادت بخش را در خود دارد طبیعتاً از این قاعده مستثنی نیست و دارای حکومت است، بلکه بالاتر از این به گفته قرآن: «إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ»^۴ یعنی دینی که حکومت با آن عجین است مخصوص اسلام و خداوند است. به فرموده امام خمینی (ره): دین مجموعه ای از گزاره ها است که به وسیله خداوند به رسول خود القاء شده است. این گزاره ها در کتاب مقدس گرد آمده و مؤمنان کسانی هستند که به این گزاره ها ایمان دارند.^۵

۲-۲- ماهیت حکومت از نظر اسلام

با مراجعه به آیات و روایات برداشت می شود حکومت اسلامی آن حکومتی است که ارکان آن بر اساس دین شکل گرفته، احکام دین در آن رعایت می شود، حکومت در دست دینداران و متدینان است و حاکمیت آن با امام معصوم علیه السلام است. باید توجه داشت که حکومت و تصدی مناصب و مقامات دنیوی به خودی خود ارزش

^۱(فرهنگ ابجدی عربی و فارسی، نرم افزار نور)

^۲(فرهنگ معین / نرم افزار)

^۳(روشهای تربیت / ص ۲۱)

^۴(آل عمران / ۱۹)

^۵(مبانی کلامی و تفکر امام خمینی و اندیشه اسلامی / مقاله دوم / ص ۵۳)

و کمال نیست. بلکه حکومت، کشیدن بار امانت و مسؤولیت است. تحمل این بار و امانت، نیازمند اهلیت و برخورداری از کمالات فردی خاصی است که آن هم بر عهده امام زمان علیه السلام است که دقیقاً یک چنین حکومتی را برپا خواهد کرد و این وعده الهی است و امید است به لطف الهی این حکومت به زودی محقق شود.^۱

۳- حکومت جهانی حضرت ولی عصر

۳-۱- لزوم جهانی بودن

در نگاه نخست اصل جریان جهانی شدن مبتنی و هماهنگ با اراده الهی، فطرت و عقل است و میل به آن، چه در نظر و چه در عمل با این مسئله سازگار است.

خداوند مبدأ عالم است و جهان تجلی خداوند متعال و سیر همه عالم هم به سوی او خواهد بود. در این میان انسانها جزئی از این عالم به شمار می روند و از طرفی خداوند پرورش دهنده واقعی همه عالم است، خداوند بیش از چهل جای قرآن " رَبُّ الْعَالَمِينَ " را به کار برده است، لذا بحث جهانی شدن عالم و داشتن یک حکومت واحد امری طبیعی و مسلم است که باید اتفاق بیفتد.

و باید توجه داشت که این حکومت جهانی فقط در پرتو وجود انسان کامل تحقق پیدا می کند و بشریت برای رسیدن به حکومت واحد مضطر به وجود انسان کامل است و الا جهانی شدن منهای انسان کامل به دلیل نبود نقطه وحدت بخش و نبود معنای انسانیت حقیقی تحقق پذیر نخواهد بود.^۲

لذا بحث جهانی شدن عالم و داشتن یک حکومت واحد امری طبیعی و مسلم است که باید اتفاق بیفتد.

۳-۲- نوع حکومت حضرت مهدی علیه السلام

می توان به طور جزم ادعا کرد که نوع حکومت حضرت مهدی علیه السلام شبیه هیچ یک از حکومت های موجود در دنیا نیست زیرا؛

اولاً: حضرت مهدی علیه السلام قرار است در عصر ظهورش اسلام را به تمام معنا به عنوان برنامه حکومتی عادل پیاده کند و می دانیم که برنامه های اسلامی با هیچ یک از نظام های حکومتی جهان مطابقت و مشابهت کامل ندارد.

ثانیاً: اساس و بنیاد حکومت های رایج در دنیا بر ظلم و تعدی استوار است، حتی حکومت دموکراسی که براساس رأی اکثریت استوار است، در آن ظلم به اقلیتی است که حاکم و حکومت او را نپذیرفته است. در حالی که امام زمان علیه السلام یکی از اهداف اصلی حکومتش برچیدن ظلم و بی عدالتی و گسترش عدل و داد در سطح کلّ جامعه است.

ثالثاً: همه نظام ها و قوانین موجود در جهان بر مادیت و اسقاط عنصر الهی در امور استوار است، خواه به صراحت تصریح کرده باشند؛ همانند مارکسیست ها یا به طور ضمنی؛ همانند هر حکومتی دیگر. در حالی که نظام

^۱(دین و حکومت، ص ۲۱)

^۲(حکومت جهانی از پندار تا واقعیت ص ۱۰۷)

حکومتی حضرت مهدی علیه السلام بر پایه معنویت و ربط انسان به خدا و تربیت جسم و روح استوار است. لذا تمام قوانین حکومت حضرت، قوانین الهی خواهد بود.

رایعاً: حکومت امام زمان علیه السلام حکومتی است که تمام خواسته‌های مادی و معنوی بشر را که در دوره‌های قبل و حکومت‌های پیشین برآورده نشده است تأمین خواهد کرد. مردم را از یأس و ناامیدی که از ناکامی حکومت‌های پیشین پدید آمده برطرف می‌سازد. لذا در روایات آمده است: همانا دولت ما آخرین دولت است و برای هیچ اهل بیتی دولتی نیست جز آن که قبل از ما مالک حکومت خواهند شد، تا این که وقتی سیره ما را دیدند نگویند: اگر ما مالک شده بودیم به مثل همین روش عمل می‌کردیم. این است گفتار خداوند متعال: « وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ »^۱.

۳-۳- انقلاب فرهنگی

نخستین گام انقلابی در نهضت حضرت امام مهدی عجل الله، چیزی جز انقلاب فرهنگی در تمام ابعادش نیست. چرا که هیچ برنامه انقلابی، بدون جهش فکری و فرهنگی، پایا و پویا نبوده و رشد و تکامل لازم را نخواهد یافت. از این رو انقلاب فرهنگی، نخستین گام در تحقیق چنین هدفی است که افکار را از دو سو به حرکت در می‌آورد. از یک طرف، زمینه فراگیری علوم و دانش‌های مورد نیاز جامعه ای آباد و آزاد و سالم فراهم می‌گردد و از سوی دیگر، زمینه آگاهی به اصول صحیح زندگی انسانی، آمیخته با ایمان در جهت رشد معنوی پدید می‌آید.^۲

۴- ویژگیهای حکومت حضرت مهدی علیه السلام

۴-۱- نگاهی نو به حکومت

برای اینکه بتوانیم به خوبی وظیفه زن در حکومت امام زمان علیه السلام را تشخیص بدهیم نیاز است که از ویژگیها و اهداف حکومت حضرت مطلع شویم لذا بطور مختصر می‌شود گفت که دوران امام زمان علیه السلام بعد از ظهور و قیام او، بهترین دوران کره زمین از زمانی که خداوند، زمین را خلق کرد یا از زمانی که خداوند، آدم علیه السلام را خلق کرده، می‌باشد.

باید این دوران را، دوران نور و عصر دانش بنامیم. در مقابل دوران کنونی که دوران نادانی، فقر و انحراف و فجایع و ستم و گمراهی و امثال آن است.

پس از آن که جهانیان آمادگی پذیرش حکومت عدل الهی را پیدا کردند و شرایط از هر جهت برای ظهور حضرت فراهم شد، امام مهدی (عج) قیام می‌کنند و خود را به جهانیان معرفی می‌کنند و به کمک یاران با اخلاص و فداکار خود تمام سردمداران ظلم و تعدی را نابود و یک حکومت واحد جهانی بر اساس تعالیم عالیه اسلامی در سرتاسر عالم مستقر می‌کنند که در سایه آن، بشریت طعم شیرین عدالت و امنیت و آسایش واقعی را

^۱(حکومت حضرت مهدی علیه السلام در عصر ظهور/ علی اصغر رضوانی)

^۲(ابعاد حکومت جهانی حضرت امام مهدی عجل الله / ص ۲۲۵)

خواهند چشید. در مورد اوصاف حکومت آن حضرت که از طریق حاکمیت احکام اسلام به وجود خواهد آمد، توصیفات زیادی در متون دینی وارد شده است. در این جا به اختصار به چند مورد از آن ها اشاره می گردد:

۴-۲- جهانی بودن حکومت حضرت

خداوند در قرآن فرموده: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ».^۱ پروردگار عالم، پیغمبر اسلام را به منظور هدایت مردم و با دین حق فرستاده است، برای اینکه او و دین او را بر تمام ادیان عالم پیروز کند و بر تمام برنامه های جهانی غلبه دهد و این موضوع بقدری مورد قضاء قطعی پروردگار است که می فرماید: «وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» اگر مردمان بی ایمان هم در دنیا به این غلبه مطلق و به این پیروزی بدون قید و شرط راضی نباشند، اراده قطعی پروردگار این است که این مطلب عملی بشود اگر چه مشرکین ناراضی باشند. در این آیه اسلام به نور و روشنایی تشبیه شده و تلاشهای و کوششهای دشمنان برای مقابله با سلام به دمیدن و فوت کردن با دهان و چقدر مضحک است که انسان نور عظیمی چون نور آفتاب را بخواهد با پف کردن خاموش کند؟

و در آخر آیه اشاره به عالمگیر شدن اسلام دارد «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ» و اینکه دین مقدس اسلام و آئین رسول اکرم بر تمام ادیان جهان غلبه می کند و حکومت بی قید و شرط اسلام در سراسر گیتی حاکم می شود، لذا از اخبار و روایات در ذیل این آیه بر می آید که آن زمان، زمانی است که حکومت آسمانی امام عصر علیه السلام برقرار شود. در روایات متعددی نیز انتظار چنین حکومتی را داشتن، به عنوان بالاترین عبادت معرفی شده است. این مضمون در بعضی از احادیث از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم و در بعضی از امیرمؤمنان علی علیه السلام نقل شده است، در حدیثی می خوانیم که پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: «أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ مِنْ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ»^۲ بالاترین اعمال امت من انتظار فرج از ناحیه خدا کشیدن است.

در حدیث دیگری از پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم می خوانیم: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ»^۳ این حدیث اعم از اینکه انتظار فرج را به معنی وسیع کلمه بدانیم یا به مفهوم خاص؛ یعنی انتظار ظهور مصلح بزرگ جهانی را داشته باشیم.. این تعبیرات همگی حاکی از این است که منتظر چنین انقلابی بودن همیشه توأم با یک جهاد وسیع و دامنه دار است.^۴ و این اهمیت انتظار را برای ما به خوبی روشن می سازد، که هرچه سریعتر باید خود را همه جانبه برای این انقلاب و حکومت آماده کنیم.

۴-۳- فراگیر شدن توحید

از مهمترین ویژگیهای منحصر به فرد حکومت درخشان امام زمان (عج) توحید سراسری در همه زمینه ها است. که رکن اصلی و خمیر مایه بنیادین حرکت جهانی امام زمان (عج) گسترش همه جانبه و تقویت و توسعه

^۱(توبه / ۳۳)

^۲(بحار الانوار/ ج ۵۲ / ص ۱۲۸)

^۳(کمال الدین/ ج ۲ / ص ۶۲۴)

^۴(تفسیر نمونه/ ج ۷ / ص ۳۸۱)

توحید و یگانه پرستی و در کنار آن مبارزه فراگیر و مستمر با همه تفکرات و جریان‌های انحرافی و الحادی است به گونه ای که در روایتی از امیر المؤمنین علی علیه السلام است که می فرماید: «...لَا يَبْقَى قَرِيْبُهُ إِلَّا وَ نُودِيَ فِيهَا بِشَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللَّهِ بُكْرَةً وَ عَشِيًّا.»^۱ در حکومت امام زمان علیه السلام هیچ روستای نمی ماند، مگر اینکه اهل آن شهادت به وحدانیت خدا و نبوت رسولش در صبح و شام می دهند.

در نهضت مهدوی، آموزه‌ها و تعالیم فراموش شده‌ی پیامبران الهی برپا می‌گردد و همه دستگاه‌های استبدادی، در نهاد حکومت و قدرت زایل می‌گردند امام صادق علیه السلام فرمودند: «وقتی که قائم (عج) قیام کند هیچ کافر و مشرک پیدا نمی‌شود مگر این که قیام او را انکار کرده و ناپسند می‌شمرد ولی کار به جایی می‌رسد که اگر کافر و مشرکی در میان سنگی سخت، پنهان شده باشند، آن سنگ می‌گوید: این مؤمن در میان من کافر است مرا بشکن و او را از بین ببر.»^۲

۴-۴- اتمام ظلم و ستم و به آرامش رسیدن همه جامعه

از ویژگی‌های اصلی حکومت حضرت مهدی (عج) برقراری عدل و قسط در عالم و ریشه کن ساختن بیداد و تبعیض است. به این ویژگی در بسیاری از رهنمودهای ائمه اطهار علیهم السلام اشاره شده است. در این زمینه، امام رضا علیه السلام می‌فرماید: «فَإِذَا خَرَجَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بُنُوْرِهِ وَ وَضَعَ مِيزَانَ الْعَدْلِ بَيْنَ النَّاسِ فَلَا يَظْلِمُ أَحَدٌ أَحَدًا وَ هُوَ الَّذِي تُطْوَى لَهُ الْأَرْضُ وَ لَا يَكُونُ لَهُ ظِلٌّ»^۳ خداوند متعال توسط حضرت مهدی (عج) زمین را از هر ستمی پاک خواهد ساخت. آن حضرت وقتی قیام کردند میزان عدل و داد را در میان مردم مستقر می‌نماید و به گونه ای به کارها رسیدگی می‌کند که احدی جرات تعدی و ظلم به دیگری را نخواهد کرد. امنیت عمومی همه جا حاکم خواهد شد امنیت از امن است و امان به معنای سلامتی است و ریشه اصلی آن سکون و آرامش خاطر است که شامل حال تمام بشریت خواهد شد. در حکومت امام زمان علیه السلام راه‌ها و خیابانها در امنیت خواهند بود و در نتیجه امور تجارت و کسب و کار ترقی خواهد کرد و مسلمین و مؤمنین سودهای زیادی می‌برند.^۴

خداوند در حدیث قدسی می‌فرماید: «فِي تِلْكَ الزَّمَانِ الْأَمَانَةِ عَلَى الْأَرْضِ فَلَا يَضُرُّ شَيْءٌ شَيْئًا وَ لَا يَخَافُ شَيْءٌ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ تَكُونُ الْهَوَامُّ وَ الْمَوَاسِي بَيْنَ النَّاسِ فَلَا يُؤْذِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ أَنْزِعُ حُمَةً كُلَّ ذِي حُمَةٍ مِنَ الْهَوَامِّ وَ غَيْرِهَا وَ أَذْهَبُ سَمَّ كُلِّ مَا يَلْدَغُ وَ أَنْزِلُ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ تَزْهَرُ الْأَرْضُ بِحُسْنِ نَبَاتِهَا وَ تُخْرِجُ كُلَّ ثِمَارِهَا وَ أَنْوَاعَ طَبِيْعِهَا وَ أَلْقَى الرَّأْفَةَ وَ الرَّحْمَةَ بَيْنَهُمْ فَيَتَوَاسَوْنَ وَ يَقْتَسِمُونَ بِالسَّوِيَّةِ فَيَسْتَعْنِي الْفَقِيرُ وَ لَا يَغْلُو بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ يَرْحَمُ الْكَبِيْرُ الصَّغِيْرَ وَ يُؤَقِّرُ الصَّغِيْرُ الْكَبِيْرَ...»^۵

در آن زمان امنیت را بر روی زمین می‌افکنم و هیچ چیزی به چیز دیگر ضرر نمی‌رساند و هیچ چیزی از چیز دیگر نمی‌ترسد تا آنجا که حشرات و چهار پایان در میان مردم حرکت می‌کنند و هیچ کدام به دیگری آسیب نمی‌رسانند.

^۱ (بحار الأنوار/ ج ۵۱ / ص ۶۰)

^۲ (سایت پرسشکده / برگرفته از پرسمان)

^۳ (کمال الدین/ ج ۲ / ص ۳۹)

^۴ (چهارده معصوم علیهم السلام / ترجمه اعلام الوری / ص ۶۰۱)

^۵ (بحار الانوار/ ج ۵۲ / ص ۳۸۴)

رساند و ستم گزنده ها را می برم و حالت تعصب و هجمه و درندگی را از درندگان سلب می کنم بركات آسمانی وزمینی را نازل می کنم و از زمین بهترین گیاهان و محصولات را می رویانم و با این خصوصیات همه به آرامش دست پیدا می کنند.

۴-۵- گسترش علم و دانش

یکی از ویژگی های حکومت حضرت مهدی (عج) گسترش بی نظیر دانش است. امام صادق علیه السلام می فرماید: «الْعِلْمُ سَبْعَةٌ وَ عَشْرُونَ حَرْفًا فَجَمِيعُ مَا جَاءَتْ بِهِ الرُّسُلُ حَرْفَانِ فَلَمْ يَعْرِفِ النَّاسُ حَتَّى الْيَوْمِ غَيْرَ الْحَرْفَيْنِ فَإِذَا قَامَ قَائِمُنَا أُخْرِجَ الْخُمْسَةَ وَالْعِشْرِينَ حَرْفًا فَبَثَّهَا فِي النَّاسِ وَ ضَمَّ إِلَيْهَا الْحَرْفَيْنِ حَتَّى يَبْتَهَا سَبْعَةٌ وَ عِشْرِينَ حَرْفًا» دانش ۲۷ حرف است. تمام آنچه پیامبران الهی به بشر عرضه کرده اند تنها دو بخش از این ۲۷ بخش علم است و مردم از اول خلقت تا به امروز تنها با دو بخش از علوم آشنایی دارند. هنگامی که قائم ما قیام کنند ۲۵ بخش دیگر علم را بر مردم عرضه می کند، آن را گسترش می دهد. بنابراین این مایه پیشرفت های مهم علمی و همین طور پیشرفت های دیگری که تا زمان ظهور آن حضرت تحقق خواهد یافت، در مقابل رشد علوم در زمان حکومت حضرت مهدی (عج) بسیار ناچیز خواهد بود.^۱

۴-۶- رفاه و آسایش و عدالت اقتصادی

از ویژگی های مهم حکومت امام زمان علیه السلام رفاه و آسایش عمومی و عدالت اقتصادی است، که ثروت به طور عادلانه در میان مردم تقسیم می شود و هر کس از آن سهم خویش را دریافت می کند و همه انسان ها از لحاظ زندگی اقتصادی بی نیاز می شوند و همگان در رفاه خواهند بود، بدبخت و گرسنه و بی خانمان نخواهد بود، هیچ کس دیگران را استثمار نمی کند و از آن ها بهره کشی نمی کند که در نتیجه اجرای عدالت تحقق پیدا خواهد کرد. این امر خود، زمینه ای برای رشد و تعالی معنوی جامعه جهانی خواهد بود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم در روایتی می فرماید: «يَكُونُ مِنْ أُمَّتِي الْمَهْدِيُّ إِنْ قَصَرَ عُمْرُهُ فَسَبْعُ سِنِينَ وَإِلَّا فَثَمَانٍ وَإِلَّا فَتِسْعٌ يَنْعَمُ أُمَّتِي فِي زَمَانِهِ نَعِيمًا لَمْ يَنْعَمُوا مِثْلَهُ قَطُّ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ يُرْسَلُ السَّمَاءُ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَلَا تَدْخِرُ الْأَرْضُ شَيْئًا مِنْ نَبَاتِهَا»^۲

وقتی در امت من، مهدی (عج) قیام کنند مردم به اندازه ای از نعمت های الهی برخوردار خواهند شد که در هیچ زمانی به چنان وضعی دست نیافته اند و زمین و آسمان بركات خود را برای آن حضرت و یارانش ظاهر خواهد ساخت. همینطور پیامبر اکرم فرمودند: «أُبَشِّرُكُمْ بِالْمَهْدِيِّ يُبْعَثُ فِي أُمَّتِي عَلَى اخْتِلَافٍ مِنَ النَّاسِ وَ زَلَّزِلَ فَيْمَلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا يَرْضَى عَنْهُ سَاكِنُ السَّمَاءِ وَ سَاكِنُ الْأَرْضِ يَفْسِمُ الْمَالَ صِحَاحًا فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ وَ مَا صِحَاحًا قَالَ السَّوِيَّةُ بَيْنَ النَّاسِ...» حضرت مهدی (عج) اموال را در میان مردم چنان مساوی قسمت خواهند کرد که دیگر نیازمندی یافت نخواهد شد که به او زکات بدهند.^۳

^۱ (بحار الأنوار / ج ۵۲ / ص ۳۳۶)

^۲ (بحار الأنوار / ج ۵۱ / ص ۷۸)

^۳ (بحار الأنوار / ج ۵۱ / ص ۸۱)

۴-۷- رشد فضایل اخلاقی

وقتی حکومت موعود جهانی مستقر شد، در پی رهنمودها و تربیت و ارشاد امام (عج)، سجایای اخلاقی شکوفا می شود و رذایل اخلاقی از جامعه رخت برخواهد بست. علی بن ابی طالب علیه السلام تصریح می کنند که وقتی قائم آل محمد (صلی الله علیه و اله) قیام کنند کینه و عداوت از دل انسان ها پاک خواهد شد و آنها چون برادران صمیمی با کمال آرامش و امنیت و صفا و صمیمیت در کنار یکدیگر زندگی خواهند کرد. (سایت پایگاه اطلاع رسانی حوزه) در حکومت حضرت، مردم از درون ساخته می شوند و با تربیت قرآنی و اسلامی رشد می کنند؛ از باطن خود به آموزه های دینی عشق می ورزند و از مجریان احکام دین راضی اند؛ زیرا حضرت به کسی ستم نمی کند و زندگی مادی و معنوی شان را به شایستگی فراهم می کند. واضح است که ولی عصر در این جامعه بر دل ها حکومت می کند.^۱

۴-۸- احیای احکام اسلام و از بین بردن بدعتها و ظلم

امام باقر علیه السلام فرمودند: «إِذَا قَامَ الْقَائِمُ ... لَا يَتْرُكُ بَدْعَةً إِلَّا أزالَهَا وَلَا سُنَّةً إِلَّا أَقَامَهَا»^۲ از آن جا که مهدی علیه السلام وارث علوم نبوی است، بدعت ها و سنت ها را به خوبی می شناسد قبل از هر چیز بدعت ها را از دامن فرهنگ و تفکر اسلامی می زداید و سنت هایی را متروک و مهجور مانده اند، احیاء و اجرا می کند و شیوه درست بهره برداری از احکام را به مردم می آموزند. امام صادق علیه السلام در این باره می فرمایند: «خداوند اسلام را پس از خوار شدن به آن عزت خواهد بخشید و پس از متروک ماندن احکام آن دوباره آن را زنده می کند و هرگونه بدعتی را به دست مهدی (عج) از بین خواهد برد و گمراهی را نابود و سنت های اصیل را زنده خواهد ساخت.»

در غیبت نعمانی از اثبات الوصیه مسعودی از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: «آیه؛ أذن للذین یقاتلون بأنهم ظلموا وإن الله على نصرهم لقدير»^۳ درباره قائم ما و یاران او نازل شده است و من عاقب بمثل ما عوقب به ثم بغی علیه لئنصرتة الله^۴ یعنی: کسی (پیغمبر اکرم) که عقوبت کند مانند عقوبتی که دیده، سپس مورد ظلم و ستم قرار گیرد، خداوند او را (بوسیله قائم که از اولاد اوست) نصرت دهد.»

و ذیل آیه ای که میفرماید: «الذین إن مکناهم فی الأرض أقاموا الصلاة و آتوا الزکاة و أمرؤا بالمعروف و نهوا عن المنکر»^۵ یعنی: کسانی که اگر آنها را در زمین ساکن نمودیم نماز بپا دارند و زکات دهند و امر بمعروف و نهی از منکر کنند، امام محمد باقر علیه السلام فرمود: این آیه متعلق به آل محمد است. یعنی دوازده امام و شخص مهدی موعود و یاران او که خداوند آنان را در شرق و غرب جهان جای دهد و دین اسلام را غالب گرداند و هر

^۱ (همایش دکترین مهدویت)

^۲ (بحار الانوار / ج ۵۲ / ص ۲۳۹)

^۳ (حج / ۴۰)

^۴ حج / ۶۰

^۵ (حج / ۴۱)

بدعت و باطلی را بوسیله او و یارانش محو کند همان طور که سفیهان حق را از میان برده باشند و آنچنان عالم در آسایش بسر برد که اثر ظلم در جایی دیده نشود»^۱.

۴-۹- آباد شدن تمام دنیا

حضرت مهدی (عج) پس از پیروزی بر طاغوت های زمان از جمله کارهایی که انجام خواهند داد تمام خرابی هایی را که سردمداران حکومت های ستمگر در طول تاریخ به وجود آورده اند برطرف خواهند ساخت. از امام باقر علیه السلام در این باره نقل شده است که: «... فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ خَرَابٌ إِلَّا قَدْ غُمِرَ ...» در زمان حکومت حضرت مهدی (عج)، در روی زمین هیچ ویرانی نخواهد ماند که آباد نشود ...»^۲.

بشر بر معادن زیر زمینی تسلط پیدا می کند و در پرتو عدل، بر این تکامل دست می یابد. پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله در این مورد می فرماید: در زمان مهدی علیه السلام، آب در جهان افزایش پیدا کرده و نهرهایی پدیدار می گردند و گنج ها از دل زمین بیرون می آیند.^۳

و خیلی خصوصیات و ویژگیهای منحصر بفرد دیگری هم هست که مجال گفتنش در این مختصر نیست ولی باید بدانیم حاکمیت حضرت مهدی علیه السلام دارای ویژگی های خاصی می باشد که در طول تاریخ اتفاق نیافتاده یا اگر هم افتاده محدود بوده است بطوری که همه ی هستی دست به دست هم داده و مدینه فاضله ای را تشکیل می دهند که در طول تاریخ بی نظیر است.

۵- جایگاه زن در اجتماع مهدوی

۵-۱- جایگاه زن

یکی از ارکان غیر قابل انکار جامعه انسانی زن می باشد که در کنار مرد مانند دو بال هستند تا جامعه را به رشد و سعادت برسانند و در پرتو این سعادت خود نیز به کمال انسانی دست پیدا کنند و اگر در این عرصه به وجود یکی قائل و دیگری را انکار کنیم هیچ گاه این امر محقق نمی شود.

در طول تاریخ نگاه های متفاوتی به جایگاه زن بوده که در آن افراط تفریط های بسیار زیادی دیده می شود که هیچ کدام مورد پسند فطرت بشری نیست، انسانهای بعضی جوامع و مذاهب یا زن را آنقدر بی ارزش می دانند که حتی به اندازه یک برده هم برایش ارزش قائل نیستند و یا آنقدر جایگاه او را به ظاهر بالا می برند که قائلند زن باید در تمام عرصه ها دوشادوش مرد حضور داشته باشند و با نگاه سودجویانه به او می نگرند ولی غافل از این هستند این دو موجود (مرد و زن) دو چیز متفاوت هستند.

ولی در این میان دین مبین اسلام برای زن یک مقام و ارزش خاصی قائل است و درباره او نه افراط می کند و نه تفریط بلکه جایگاه او را طبق شأنیت و ماهیت او تعریف می کند و در برخورد با زن و تعیین حقوق و وظایف

^۱ (غیبت نعمانی / ص ۲۷۵)

^۲ (کمال الدین، ج ۱، ص ۶۰۳)

^۳ (منتخب الاثر ص ۴۷۳)

او، فطرت و طبیعت و آفرینش روانی و جسمی زن را مد نظر دارد و اجازه نمی دهد که وظیفه ای ناهماهنگ با طبیعتش و تکلیفی بیش از توانش، بر او تحمیل گردد و در نتیجه از وظایف اصلی خود باز ماند.^۱

زن در نظام خلقت به شکلی آفریده شده است که کانونی از احساس و عاطفه است و این خود انگیزه ای نیرومند و ضروری برای تشکیل خانواده به شمار می رود، پذیرش همسر و تحمل سختی و هموار کردن همه ی دشواریهای که دارد و در زندگی خانوادگی و اجتماعی پیش می آید، مشکلات بارداری و با جان و دل قبول کردن دردها و ناراحتی ها و بیماریهایی که احيانا ممکن است برای مادر پیش بیاید و از همه آن ها بالاتر، پذیرش مسؤولیت سنگین مادری، از آغاز زایش کودک تا هنگامی که رشد یابد و پا به دوران جوانی و برومندی گذارد و بر پای خود بایستد و زندگی مستقلی تشکیل دهد و چنان در دامن این مادر تربیت شود که اگر پسر است، در پرتو محبت و تربیت همراه با دوستی و عشق و رحمت مادر، به وظایف انسانی خود بپردازد و یا اگر دختر است با تربیتی سراسر عاطفی و در عین حال خردمندانه، برای وظایف مادری آماده شود.

۵-۲- بینش زن نسبت به حکومت امام

حضرت زهراء علیهاالسلام در یکی از خطبه های خود در جمع زنان مهاجر و انصار که به عبادت حضرت آمده بودند در یکی از بندهایش اینگونه می فرماید که بخدا سوگند، اگر پای در میان می نهادند و علی علیه السلام را بر کاری که پیغمبر صلی الله علیه و آله به عهده او نهاد می گذاردند، به راحتی مردم را به راه راست می برد و حق هر یک را به او می سپرد چنان که زیانی نبیند و هر کس میوه آنچه کشته است بچیند، این شتر را سالم به مقصد می رساند و حرکتش برای کسی رنج آور نبود تشنگان عدالت را از چشمه سرشار و زلال حقیقت سیراب می کرد، چشمه ای که آب زلال آن فواره زنان از هر طرفی جاری است که هرگز رنگ کدورت نپذیرد و همواره سیراب بوده رنج تشنگی نبینند.

علی علیه السلام همواره در پنهان و آشکار نصیحت کننده مردم بود و اگر بخلافت می رسید از اموال بیت المال برای خود ذخیره نمی نمود و از ثروت دنیا جز به اندازه نیاز برداشت نمی کرد، به اندازه آب اندکی که عطش را فرونشاند و طعام مختصری که رفع گرسنگی نماید، در آن هنگام زاهد از حریص به دنیا و راستگو از دروغگو باز شناسانده می شد. اگر مردم چنین می کردند، ایمان آورده و تقوی پیشه شده، حق را به امام واقعی می سپردند درهای رحمت از آسمان و زمین بروی آنان می گشود. اما دروغ گفتند و بزودی خدا به کیفر آنچه کردند آنان را عذاب خواهد فرمود.^۲

۵-۳- زن و انقلاب مهدوی

همه انسانها در برابر امام عصر خود مسؤول هستند انقلاب جهانی موعود (عج)، چنان که از وعدهها و نامش هویداست، تحول عظیمی را در جهان ایجاد خواهد نمود و کل عالم را در زیر پرچم اسلام واقعی و تعالیم حیات

^۱(مجموعه مقالات همایش جایگاه زن / ص ۴۷)

^۲(زن از دیدگاه ادیان و مذاهب / ص ۱۸۳)

بخش آن قرار خواهد داد. که در پی آن، جامعه ی زنان نیز از این تحول عظیم مستثنا نبوده و به جایگاه واقعی خویش برگردانده خواهد شد.

زنان علاوه بر نقش عمومی که همه انسان‌ها عهده‌دار هستند، می‌توانند در مواردی به طور خاص ایفای نقش نموده و زمینه‌های ظهور را فراهم نمایند و همین‌طور در به ثمر نشاندن انقلاب مهدوی و بقای آن مؤثر باشند. کما اینکه نمونه‌های از آن را در انقلاب اسلامی مشاهده کردیم.

۵-۴- احتیاج انقلاب به زنان

به گفته مقام معظم رهبری زنان در پیروزی انقلاب اسلامی دو نقش مثبت و مؤثر بودند نقش اول آنها فعالیت مثبت و مستقیم در مبارزه بود و نقش بعدی زنان که از اهمیت بیشتری داراست، صبر، شکیبایی، مساعدت و تحمل مشکلات ناشی از مبارزه می‌باشد.

بسیاری از زنان در انقلاب اسلامی مشوق همسران خود بودند معمولاً در انقلاب بیشترین مشکلات متوجه همسران مبارزان بود. در دو سه سال آخر مبارزه ناگهان نقش بانوان در پیروزی انقلاب و قیام عظیم مردم دچار برجستگی عظیمی شد و خانم‌ها اولین راهپیمایی خطرناک را شروع کردند و در میدانی پرخطر مبارزه حضور فعال و چشمگیری داشتند. بانوان پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز جزء اولین پاسخ دهندگان به دعوت‌های بزرگ انقلاب هستند و تا امروز در میدان فعالیت و مبارزه زن‌ها به مراتب جلوتر از مردها هستند.^۱

۵-۵- زن، مکمل مرد

زن، مکمل مرد است. مردی که با ضرورت اجتماعی و به اقتضای خلقت و طبیعت باید خشونت‌های لازم را داشته باشد تا بتواند با دشواری‌ها و سختی‌های زندگی پنجه در افکند و از آن طرف عاطفه و احساسی بیش از حد لازم خود را ندارد و با این روحیه خشن و محکم باید مقوم و نگاهدارنده زن و دیگر افراد خانواده باشد و کمبود همسر را جبران کند همان‌گونه که زن باید کمبودهای عاطفی و احساسی مرد را جبران کند و هر دو جنس به طور طبیعی و اجتماعی در کنار هم و با هم یک واحد انسانی را تشکیل می‌دهند و از ارزش انسانی و اجتماعی هیچ‌یک از دو طرف نمی‌کاهد و هیچ‌کدام از این دو بدون افزوده شدن دیگری، ارزش ندارند و به جایگاه شایسته‌ی انسانی خود نمی‌رسد.^۲

لذا نگرش جامع مهدوی به زن هماهنگی با ناموس آفرینش و قوانین طبیعت است. همه‌ی قانونگذاری‌ها و تشریحات اسلامی، به منظور ایجاد تعادل و تناسب در نظام اجتماعی است.

۵-۶- جان فشانی مردان در پی حضور زنان

اگر زنان به انقلاب نپیوسته بودند انقلاب پیروز نمی‌شد. جوانها از خانه برای پیوستن به صفوف انقلاب بیرون نمی‌آمدند. اگر مادرهایشان نمی‌گذاشتند یا حداقل آنها را تشویق نمی‌کردند و همین‌طور زنها دل در گرو انقلاب

^۱(آینه زن مجموعه موضوعی سخنرانی مقام معظم رهبری / مورخه ۱۷/۱۱/۶۶)

^۲(برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری)

نداشتند، مردها اینجور آزادانه در صفوف انقلاب جانفشانی نمی کردند.^۱ لذا به تجربه ثابت شده که زنان در انقلابها نقش مؤثر و تعیین کننده دارند، زنان هستند که جوانان رشید و سلحشور را در دامان پاک خود می پروراند و در پشت جبهه و خانه داری، پشتیبان محکم و خوب برای مردان می شوند.

با روایاتی که به ما رسیده، نشان دهنده این است که در قیام جهانی حضرت مهدی علیه السلام هم زنان حضور خواهند داشت. زنان باید شخصیت و نیروی معنوی خود را بیابند و بدانند که می توانند نقش سازنده داشته باشند و از اصحاب صاحب الامر (عج) گردند و در جبهه های سیاسی و نظامی، شرکت و تلاش فعال نمایند و به پانسمان زخمی ها بپردازند و نوازشگر انقلابیون شوند.

۵-۷- اهتمام به امور مسلمانان

زن ها هم در قبال مسائل جامعه خود مسئولیت دارند همانطور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: اگر کسی صبح کند ولی به امور مسلمانان اهتمامی نداشته باشد او مسلمان نیست «مَنْ أَصْبَحَ لَيْهَتَهُ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ».^۲ لذا این مخصوص مردان نیست بلکه زنان هم باید به امور مسلمین و جامعه ی اسلامی و امور جهان اسلام و همه مسائلی که در دنیا می گذرد، احساس مسئولیت کنند و اهتمام نمایند چون این یک وظیفه اسلامی برای همه افراد جامعه می باشد.

۵-۸- نقش زن در حکومت

اگر به واقعیت ها نگاهی کنیم، در می یابیم که عدالت، نیاز به توانایی های زن و مرد دارد بنابراین در روند سیاسی، هیچ تفاوتی بین مرد وزن نیست، چرا که جایگاه و وظایف عمومی زن، از صفت انسان بودن او ناشی می شود و زن بودن فقط در جایگاه مخصوص او مؤثر است. امام خمینی (ره) درباره حقوق زن و عملکرد های سیاسی می فرماید: نقش زن در جامعه والاتر از نقش مرد است. زنان علاوه بر آن که نیروهایی مؤثر در جامعه را در دامان خود پرورش می دهند، خود نیز از عوامل فاعلی آن شمرده می شوند. خوشبختی یا خاری حکومتها به دست زن است.^۳

۵-۹- زن و بیعت با امام زمان علیه السلام

وقتی حضرت ظهور کنند همه انسانها را به حق دعوت می کنند و همگان باید با ایشان بیعت کنند حتی زنان جامعه مهدوی و او را در این امر مهم که اداره جهان است یاری کنند، کما اینکه نمونه تاریخی در صدر اسلام هم داریم و آن بیعت زنان با پیامبر بود که از قول امام صادق علیه السلام داریم وقتی پیامبر مکه را فتح کرد مردها آمدند و با ایشان بیعت کردند سپس زن ها آمدند برای بیعت کردن که از خداوند وحی شد؛ ای پیامبر ما، اگر زنان هم برای بیعت می آیند با آنها بیعت کن « عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَمَّا فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَكَّةَ بَايَعَ

^۱ (آینه زن مجموعه موضوعی سخنرانی مقام معظم رهبری / مورخه ۷۰/۸/۲۲)

^۲ (الکافی / ج ۳ / ص ۴۱۸)

^۳ (زن از دیدگاه ادیان و مذاهب / ص ۲۶)

الرَّجَالَ ثُمَّ جَاءَ النِّسَاءُ يُبَايِعُهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ...^۱ لذا پیغمبر اسلام نفرمود که مردها بیایند بیعت کنند و به تبع آنها هرچه که آنها رأی دادند، هر چه که آنها پذیرفتند، زن ها هم مجبور باشند قبول کنند، بلکه فرمودند زنها هم در قبول این حکومت، در قبول این نظم اجتماعی و سیاسی شرکت کنند و نمونه تاریخی دیگر بیعت زنان با مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام است که در واقعه عظیم غدیر رخ داد. در اسلام بیعت زن، مالکیت زن، حضور زن در این عرصه های سیاسی و اجتماعی تثبیت شده است. این نظر جامعه ایده آل مهدویست که هم خصوصیات زنانگی زن که همه احساسات و خواسته های او براساس این خصوصیات است حفظ شده و چیزی بر او تحمیل نشده است و هم در عین حال، میدان علم، میدان معنویت، میدان تقوا، میدان سیاسی بر روی او باز است تا در این عرصه ها با اختیار خود به فعالیت بپردازد.

۵-۱۰- زن و حضور خانواده در میدان مبارزه

وقتی که به فضل الهی حضرت حجت قیام کنند بعد از آن تشریفات و مقدمات اولیه که تکیه بر کعبه می زنند و خود را به جهانیان معرفی می کنند و بعد با مؤمنین نماز می گذارند و... وقتی که انقلاب عظیم خود را شروع کنند عده ای به یاریش می شتابند و عده زیاد دیگری در مقابل حضرت صف آرای کرده و با ایشان شروع به جنگ می کنند، اینجاست که هر کس به نوبه خود برای یاری حضرت کاری و فعالیتی انجام می دهد اما در این میان نقش زن و حضور او متفاوت از حرکت دیگران است چون با حضور زن در این میدان مبارزه عده زیادی که به او وابسته هستند شرکت می کنند. مثل زمان انقلاب که به گفته رهبر عزیزمان نقش اجتماعات زن در پیروزی انقلاب به احتمال زیاد از اجتماعات مخصوص مردان بیشتر بود وقتی زن خانه خود را در مبارزه سهیم می دانست و وارد میدان می شد، در واقع خانه را می آورد در میدان مبارزه حاضر می کرد و این حرکت و حتی بهتر و بالاتر از این در حکومت جهانی حضرت ولی عصر نیاز است و باید زن مسلمان ما خود را برای چنین شرایطی از قبل آماده کند زنان کشور ما در طول مدت انقلاب پشتوانه حرکت مردها بودند اگر احساسات و ایمان قوی زن ها نبود شاید بسیاری از مردهای ما این قدرت را پیدا نمی کردند که در میدان های سخت مبارزات گوناگون حضور داشته باشند. امروز هم همان مسئولیت بر دوش خانم هاست، لذا در حکومت حضرت زنانی هستند که گرداننده حکومت و هدایت کننده یک عده عظیمی خواهند بود.^۲

۵-۱۱- زن در جهاد و دفاع

زنان هم در حکومت حضرت مهدی علیه السلام و هم در جنگی که برای حضرت رخ خواهد داد، تأثیر مستقیم خواهند داشت چرا که این جنگ یک جنگ تمام عیار خواهد بود تمام کفر در مقابل تمام اسلام خواهد ایستاد. در صدر اسلام زن در میدان جنگ علاوه بر بستن زخم مجروحان که این کار بیشتر بر عهده زنان بود حتی گاهی با نقاب، در میدان جنگ و رزم های دشوار آن روز، شمشیر هم می زد. اینگونه حرکتها در زمان انقلاب

^۱(الکافی / ج ۵ / ص ۵۲۸)

^۲(برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری / مورخه ۷۵/۶/۲۸)

اسلامی و جنگ تحمیلی خود ما نیز فراوان دیده می شود، آنها هم مردان خود را تشویق به دفاع از دشمن می کردند و هم خود عملاً در صحنه های نبرد بودند به گفته مقام معظم رهبری نقش خانم ها اگر از مردها بیش تر نبود کمتر نبوده است. اگر زن ها حماسه ی جنگ را نمی سرودند و جنگ را در میان خانه ها به عنوان یک ارزش تلقی نمی کردند. مردها اراده و انگیزه ی رفتن به میدان جنگ را پیدا نمی کردند، در جنگ تحمیلی ما عده ای از زنان علاوه بر حمایت های پشت جبهه و کمک به زخمی ها و مداوای آنان سلاح به دست در مقابل دشمنان جنگ می کردند مخصوصاً آن اوایل جنگ که هنوز نیروی منسجم و آماده ای برای مقابله نداشتیم.^۱

۵-۱۲- دفاع از امام زمان خویش

زنی که در حکومت مهدوی قرار دارد باید نسبت به امام زمان خود چنان بینش و آگاهی داشته باشد که در هر جا و هر لحظه که نیاز بود از امام خویش دفاع کند و در این امر باید حضرت زهرا علیهاالسلام را الگوی خود قرار دهد که بارها شد که حضرت برای دفاع از امیر المؤمنین علیه السلام در بین مردم خطبه خواندند و آنها را نسبت قضیه خلافت و ولایت ایشان آگاهی دادند و در مقابل دشمنان قاطعانه دفاع کردند و همچون حضرت زینب علیهاالسلام که با بصیرت کامل امام زمان خود امام حسین علیه السلام را همراهی و یاری کرد و جانانه از او دفاع نمود و حتی فرزندان خود را در راه یاری امامش فدا کرد و خم به ابرو نیاورد، امام زمان ما نیز نیاز به چنین زنان و مادرانی دارد که علاوه بر داشتن بصیرت و آگاهی به وقتش وارد عمل بشوند و با جان و دل و تمام هستی خود از امامشان دفاع کنند.

۵-۱۲-۱- نمونه تاریخی اول

در کتب تاریخی نقل شده که پس از ماجرای سقیفه و سرپیچی عده ای از بیعت با ابوبکر، برای آن که به خیال خودشان مرکز تجمع مخالفان را مورد تهدید قرار دهند، به خانه امام یورش آوردند، عمر و قنقد و طرفداران آنها تهدید کردند، اگر امام علی علیه السلام برای بیعت به مسجد بیرون نیاید، خانه را آتش می زنیم. حضرت زهرا علیها السلام در دفاع از امام، در برابر مهاجمان فرمود: شما ای گمراهان و دروغگویان! چه می گوئید و چه می خواهید؟ ای عمر! آیا از خدا پروا نداری؟ این گونه می خواهی وارد خانه من شوی؟ آیا با حزبت که حزب شیطان است، مرا می ترسانی؟ در حالی که حزب شیطان ناتوان است! وای بر تو! این چه جرات و جسارتی است که بر خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله او داری؟ آیا می خواهی دودمان پیامبر را نابود کنی؟ و نور خدا را خاموش؟ آگاه باش که خداوند نور خود را فروزان و جاودانه نگه می دارد. از شرکت و حضور در میان نامحرمان پرهیز داشتیم، اما تهاجم و طغیان تو مرا از خانه بیرون کشید و حجت را بر تو و بر دیگر گمراهان تمام کرد. سوگند بخدا، چون کراهت دارم که بی گناهان دچار بلا و گرفتاری شوند، دست از نفرین برمی دارم. اگر چنین نبود، می دانستی که سوگند و نفرین من به سرعت تحقق می یافت و عذاب خدا فرو می بارید.

^۱(برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری / مورخه ۷۵/۱۲/۲۰)

« فَخَرَجَتْ فَاطِمَةُ فَوَقَّعَتْ مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ، فَقَالَتْ: أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكْذِبُونَ! مَاذَا تَقُولُونَ؟ وَ أَى شَيْءٍ تُرِيدُونَ؟ فَقُلْتُ: يَا فَاطِمَةُ! فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: مَا تَشَاءُ يَا عُمَرُ؟! فَقُلْتُ: مَا بَالُ ابْنِ عَمِّكَ قَدْ أُوْرِدَكَ لِلْجَوَابِ وَ جَلَسَ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ؟ فَقَالَتْ لِي: طُعْيَانُكَ- يَا شَقِيٌّ- أَخْرَجْنِي وَ الزَّمَكَ الْحُجَّةَ وَ كُلَّ ضَالٍّ غَوِيٍّ. فَقُلْتُ: دَعِيَ عَنكَ الْأَبَاطِيلَ وَ أَسَاطِيرَ النِّسَاءِ وَ قَوْلِي لِعَلِيٍّ يَخْرُجُ. فَقَالَتْ: لَا حُبَّ وَ لَا كَرَامَةَ أَوْ بِحِزْبِ الشَّيْطَانِ تُخَوِّفُنِي يَا عُمَرُ؟! وَ كَانَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ضَعِيفًا. فَقُلْتُ: إِنْ لَمْ يَخْرُجْ جِئْتُ بِالْحَطَبِ الْجَزَلِ وَ أَضْرَمْتُهَا نَارًا عَلَى أَهْلِ هَذَا الْبَيْتِ وَ أَحْرَقُ مَنْ فِيهِ، أَوْ يُقَادَ عَلَيَّ إِلَى الْبَيْعَةِ وَ أَخَذْتُ سَوْطَ قُنْفُذٍ فَضْرَبْتُ وَ قُلْتُ لِخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ: أَنْتَ وَ رِجَالُنَا هَلُمُّوا فِي جَمْعِ الْحَطَبِ، فَقُلْتُ: إِنِّي مُضْرِمُهَا. فَقَالَتْ: يَا عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّ رَسُولِهِ وَ عَدُوَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، فَضْرَبْتُ فَاطِمَةَ يَدَيْهَا مِنَ الْبَابِ تَمْنَعُنِي مِنْ فَتْحِهِ فَرُمْتُهُ فَتَصَعَّبَ عَلَيَّ فَضْرَبْتُ كَفَّيْهَا بِالسَّوْطِ فَالَمَّهَا، فَسَمِعْتُ لَهَا زَفِيرًا وَ بُكَاءً»^۱

خطبه های دیگری نیز در دفاع از ولایت و امامت حضرت علی علیه السلام ایراد کرد و تا جایی که توانست در بین عوام به تبیین این مسائل پرداخت.

۵-۱۲-۲-نمونه تاریخی دوم

حضرت زینب علیها السلام به عنوان یک زن پرچمدار نهضت بزرگ کربلا بود. پس از آنکه کربلائیان شهید شدند و شراره جنگ خاموش شد، مرحله دوم نهضت کربلا توسط حضرت زینب شروع شد. وقتی در آن لحظات آخر بر بالای پیکر برادر رسید، در مقابل دیدگان پر از کینه دشمنان برادر را از زمین بلند کرد نگاه به آسان افکند، فرمود: پروردگارا این قربانی را از ما بپذیر. «ثم بسطت يديها تحت بدنه المقدس و رفعته نحو السماء و قالت: إلهي تقبل منّا هذا القربان»^۲ این کلام زینب، فرمانده سپاه اموی، عمر بن سعد را ناراحت و حیران کرد و هرچه حضار تلاش کردند در برابر این کلام بی تفاوت باشند نشد، حضرت زینب با این کلام شجاعانه، مفهوم جانبازی و فداکاری در راه عقیده را در ذهن این گروه سنگدل و گستاخ مجسم کرد.^۳

زینب علیها السلام بعد از به شهادت رسیدن امام خودش تابع امامت امام سجاد علیه السلام نهضت خود را شروع کرد، حضرت زینب علیها السلام از ارکان مهم کاروان است و در سرپرستی کاروانیان سهمی مهم بر عهده دارد، او در تمام حرکت ها و صحنه های غم انگیز و با شکوهی که در این سیر بروز و ظهور می کند حضور دارد. به راستی می توان او را بزرگترین حامی سید الشهداء علیه السلام و نهضت او دانست. این حرکتی است که زینب دوشادوش و همراه امام آغاز کرده است. گرچه در تاریخ در بعضی از صحنه ها و سیرها و حرکت ها از زینب ذکری به میان نیامده است ولی به جرأت می توان گفت زینب در تمامی آنها حضوری فعال و چشمگیری داشته است.

^۱(سایت راسخون)

^۲(عوامل العلوم / ج ۱۱ / ص ۹۵۸)

^۳(سیری در زندگانی حضرت زینب / ص ۱۰۰)

ارتباط نزدیک زینب با سید الشهداء علیه السلام برای اداره کاروان، رابطه فکری، روحی و عاطفی شدیدی که با امام حسین علیه السلام داشته و مسؤولیت خطیری که در کاروان به عهده او بوده است، روشنگر این حقیقت است.

او بزرگ و سرپرست گروهی از زنان و محارم و فرزندان اهل بیت علیهم السلام و اصحاب امام حسین علیه السلام بوده است. از صحنه ها و اتفاقاتی که در روز تاسوعا و قبل از آن رخ می دهد و گفتگوی امام حسین علیه السلام و توصیه هایش به خواهر و حمایت ها و پرستاری های زینب از اهل بیت امام حسین علیه السلام می توان مسؤولیت زینب را در کاروان یافت. زینب امانت دار و محرم اسرار امام بود و باید بار امانتی را که امام به دوش او گذاشته بود به مقصد می رساند.^۱

هنگامی که ابوبکر و دست اندرکاران حکومتش، حضرت علی علیه السلام و حضرت زهرا علیها سلام را به بهانه اینکه پیامبران چیزی برای بازماندگان خویش به ارث نمی گذارند، از حق و حقوقشان محروم کردند و برای اثبات کارشان دست به هر کاری، حتی مجادله با حضرت فاطمه زدند، بیشتر همسران رسول خدا از این ماجرا ناراحت و نگران شدند و برخی از آنان همچون ام سلمه، به طور آشکار اعتراض و نارضایتی خویش را ابراز کردند.

وی در میان جمعی از مردم سخن گفت و عملکرد حکومت را محکوم کرد، در فرازی از سخنانش گفت: آیا گمان می کنید که پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم میراث خود را بر فاطمه علیها السلام حرام کرد ولی او را از آن با خبر نکرد؟ در حالی که خداوند متعال به رسولش فرمان داده است: «عشیره و بستگان را انداز کن». آیا آن حضرت دخترش را انداز کرد ولی دخترش مخالفت ورزید؟ بدانید که او بهترین بانوان و مادر سروران جوانان بهشت و همتای دختران است. به واسطه پدرش رسالت پروردگارش به پایان رسید و ...

سخنان ام سلمه پس از سخنان حضرت فاطمه زهرا علیها السلام مهمترین واکنش به اعمال زور دستگاه خلافت و غصب حقوق اهل بیت علیهم السلام بود که برای زمامداران وقت، بسیار سنگین و شکننده می نمود، به همین جهت، متولیان امر حکومت از او دلگیر و ناراحت شدند و حق و حقوق او را در آن سال قطع کردند و عطایایی را که به سایر همسران رسول خدا می دادند از او دریغ کردند.^۲

۶- تأثیر زن در بقاء جامعه مهدوی

۶-۱- نقش زن

«... إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ...»^۳ همانا خداوند، سر نوشت هیچ قومی را تغییر نمی دهد مگر اینکه خودشان قیام کنند و سرنوشت خود را تغییر دهند. کلمه قوم در آیه شریفه، به معنای گروه و طایفه است

^۱ (زیباترین شکیب / ص ۵۷)

^۲ (نقش همسران رسول خدا در حکومت امیرمؤمنان / ص ۹۸)

^۳ (زُجَرُود / ۱۱)

که به جمعی از زنان و مردان اطلاق می شود یعنی هم شامل مرد و هم شامل زن. بنابراین، قرآن کریم همانطور که مرد را در تعیین سرنوشت جامعه مسئول می داند، به همان میزان زن را نیز در این امر دخیل می شمارد. قرآن کریم، در داستان حضرت موسی، به نقش سه زن در محافظت از آن حضرت اشاره می فرماید: مادر موسی وقتی فرزند خود را به دستور الهی به دریا انداخت (اسوه تسلیم) و خواهر موسی وقتی به تعقیب جعبه پرداخت (اسوه درایت) و زن فرعون وقتی گفت: «او را نکشید شاید سودی به ما رساند یا او را به فرزند بگیرییم».^۱ این سه زن، زمینه رشد و تربیت موسی علیه السلام را فراهم کردند تا بساط فرعون برچیده شد. زنان جامعه ما نیز می توانند با الگو قرار دادن زنان قرآنی و در رأس همه بانوان شایسته حضرت فاطمه زهرا علیها السلام برای جامعه مهدوی تأثیرگذار باشند همچون بانوی فاضل، عالم و مجتهد قرن معاصر بانوی اصفهانی که از تربیت شدگان مکتب حضرت زهرا علیها السلام بود او با وجود مشغله های علمی و اجتماعی، در امر خانه داری به بهترین نحو از میهمانان پذیرای می کرد و هیچگاه دچار عجز و ناتوانی نمی شد و معتقد بود که زن در عین خانه داری، شوهرداری و بچه داری، باید به جامعه هم وارد شود و خدمت کند.^۲

با توجه به ویژگیهای حکومت امام زمان علیه السلام که در بخشهای گذشته به آن اشاره شد و همینطور جایگاهی که زن در این حکومت مهدوی دارد، نشانگر این است که وظیفه خطیری بر دوش اوست که باید به آن توجه داشته باشد خاصه در زندگی خانوادگی خود که اجتماع کوچکی است در کنار اجتماع بزرگ جامعه و نباید از این اجتماع کوچک غافل باشد. چرا که کانون خانواده در سعادت جامعه نقش بسزایی دارد تا جایی که می شود گفت اگر خانواده گمراه شود جامعه را هم به ضلالت و گمراهی می کشاند. زنی که سکان دار این کانون تأثیر گذار است باید بگونه ای آن را هدایت و مدیریت کند که بتواند زمینه محقق شدن تمام ویژگیهای حکومت امام زمان علیه السلام در اعضای خانواده را فراهم کند. اینگونه می شود امام را در بقاء حکومتش یاری کرد.

۶-۲- بعد فردی زن

قبل از اینکه به وظیفه تربیتی زن به عنوان یک همسر و یا مادر نگاه کنیم باید اولاً به بعد فردی و تربیت شخصی خود او توجه داشت، به عبارت دیگر زن در مرحله اول باید طبق موازین الهی که از طریق آیات و روایات به دست ما رسیده تربیت شود و با کسب علم و دانش معرفت خود را افزایش دهد تا بتواند در آینده نقش تربیتی تأثیرگذاری داشته باشد. وجود مقدس امیرالمومنین علی علیه السلام در نهج البلاغه در وصف زن به امام حسن مجتبی علیه السلام می فرماید: «فَإِنَّ الْمَرْأَةَ رِيحَانَةٌ وَكَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ»^۳ یعنی زن ریحانه است، نه قهرمان. ریحانه بودن زن ایجاب می کند که به رعایت و تربیت او بیشتر و پیش تر از مرد همت گماشته شود وگرنه پژمرده می شود و دست خوش حوادث ناهنجار جامعه رسالت خود را فراموش و به تباهی خواهد کشید.

^۱(قصص / ۹)

^۲(زن از دیدگاه ادیان و مکاتب / ص ۱۸۰)

^۳(نامه ۳۱ / ص ۶۴۲)

زن در جامعه مهدوی باید در راستای تربیت خود نیز بکوشد و خودش را از هر لحاظ آماده یاری امام خود کند. هر زن در اجتماعی که زندگی می کند علاوه بر حفظ خود از جانب دشمنان انسی و جنی اطراف خود باید مواظب رفتار فردی خود باشد، چرا که زن مظهر زیبایی و جمال است و اگر با صدف حجاب گوهر وجودی خود را حفظ نکند و آن زیبایی های خدادای را با سرمایه عفت نگهداری نکند در سوء تربیت انسانهای جامعه تأثیر بسزایی خواهد گذاشت، چون جامعه نیز نقش مستقیمی در تربیت انسانها خاصه افراد جوان و نوجوان دارد. از طرفی هم برای خود او دام فساد و نابودی پهن می شود. آری حجاب برای زن و برای شوهر او و خانواده اش و جامعه و بخصوص جوانان و آنان که ازدواج نکرده اند، مصونیت از هزاران خطر و انواع فساد و افساد و مانع از هم پاشیده شدن کانون گرم خانواده هاست. حجاب حافظ وقار، شخصیت، کرامت، اصالت و عظمت زن و حافظ زیبایی و منافع او برای شوهر است، لذا با حفظ حجاب و عفت یک جامعه سالم مهدوی خواهیم داشت و گرنه اگر بی عفتی در زنان اوج پیدا کند در زمان امام هم جامعه را به انحطاط و گمراهی می کشانند. بر همین اساس به این مهم کمی بیشتر می پردازیم.

۶-۴- حجاب حق الهی

پوشش یا حجاب، به صورتی که زیباییها و زینت زن را بپوشاند و او را از چشم چرانی مردم هرزه و بی تربیت و آلودگان به شهوت حیوانی و حالات شیطانی حفظ کند، دستوری قرآنی و قانونی الهی و تکلیفی انسانی و برنامه ای اخلاقی است. حجاب و پوشش اسلامی که بهترین نوع آن چادر است، چادری که یادگار منبع عصمت و عفتی چون فاطمه زهرا علیها السلام است، زن باید کاملاً درک کند که حجاب او تنها مربوط به خود او نیست تا بگوید من از حق خودم صرف نظر کردم، حجاب زن مربوط به مرد نیست تا مرد بگوید من راضیم، حجاب زن مربوط به خانواده نیست تا اعضای خانواده رضایت بدهند، حجاب زن، حقی الهی است. لذا می بینید در جهان غرب و کشورهایی که به قانون غربی مبتلا هستند اگر زن همسرداری آلوده شد و همسرش رضایت داد، قوانین آنها پرونده را مختومه اعلام می کنند، اما در اسلام این چنین نیست، حرمت زن نه اختصاص به خود زن دارد نه شوهر و نه ویژه برادر و فرزندان می باشد، همه اینها اگر رضایت بدهند قرآن راضی نخواهد بود، چون حرمت زن و حیثیت زن به عنوان حق الله مطرح است و خدای سبحان زن را با سرمایه عاطفه آفرید که معلّم رقت باشد و پیام عاطفه بیاورد. اگر جامعه ای این درس رقت و عاطفه را ترک نمودند و به دنبال غریزه و شهوت رفتند به همان فساد مبتلا می شوند که در غرب ظهور کرده است. لذا کسی حق ندارد بگوید من به نداشتن حجاب رضایت دادم، از این که قرآن کریم می گوید هر گروهی، اگر راضی هم باشند، شما حد الهی را در برابر آلودگی اجرا کنید، معلوم می شود عصمت زن، حق الله است و به هیچ کسی ارتباط ندارد. قهراً همه اعضای خانواده و اعضای جامعه و خصوصاً خود زن امین امانت الهی هستند. زن به عنوان امین حق الله از نظر قرآن مطرح است یعنی این مقام را و این حرمت و حیثیت را خدای سبحان که حق خود اوست، به زن داده و خواسته است او این حق را به عنوان

امانت حفظ کند؛ آنگاه جامعه مسلمانان به صورتی در می آید که جهان برابر آن خضوع می نماید.^۱ این گوشه ای از شکل جامعه مهدوی است که محقق خواهد شد. چون همه چیز بر روی عدالت و حق محوریت و قبل از آنکه منافع شخصی در نظر گرفته شود حق خداوند و حق مردم حائز اهمیت و توجه حاکم اسلامی قرار می گیرد.

۶-۵- حفظ خود و دیگران از آلودگی

گوهر گرانها و زیبا و پریمی چون زن وقتی در صندوق الهی حجاب قرار داشته باشد، از دستبرد دزدان و غارتگران و آلودگان به لجن معصیت و گناه در امان خواهد بود. حتی از بسیاری از خطرات و دامهایی که حیوان صفتان، در راه زیبارویان و دختران و زنان جوان قرار داده اند حفظ خواهد شد و پاکدامنی و سلامت و عفت و حیا، او را برای شوهرش یا اگر ازدواج نکرده، برای مرد آینده اش محفوظ می ماند.

و از طرفی هم باعث حفظ و پاکدامنی دیگران می شود چون زیبارویان جوان وقتی دیده نشوند و چهره پاک و معصوم آنان در معرض دیدگان مردم قرار نگیرد، شعله هوسها و هواها و آتش امیال و غرائز به سرکشی و سوزاندن پاکی یک ملت و خراب کردن بنای معنویت یک مملکت بر نمی خیزد. پسران جوان وقتی گوهر زیبایی و زینت و طنازی و عشوه گری دختران و زنان را در کوچه و بازار، پارک و خیابان، معابر عمومی، فروشگاهها، بیمارستانها، ادارات، مراکز تجارتي نبینند، دچار چشم چرانی، هوس، دختربازی، تجاوز به ناموس مردم، کندی ذهن، در هم شکستن اعصاب، بلوغ زودرس، استمناء، لواط، زنا، افکار پریشان، غصه و نگرانی، بی میلی به درس، عشق و عاشقی، بیماری روانی و در نهایت تعطیل شدن نیروی انسانی خود نمی شوند. این است آثار مخرب که بر تربیت جامعه تأثیر سوء می گذارد، بر این اساس باید گفت: حجاب و پوشش برای جنس زن امری واجب و فریضه ای شدید و بدون تردید منکر آن با آگاهی به اینکه از ضروریات اسلام و فرمان خدا در قرآن است کافر و از گردونه اسلام خارج است.^۲

۶-۶- وجوب کسب علم

کسب علم و دانش برای یک زن اولاً برای رشد و تعالی معنوی خود و ثانیاً بخاطر عضو مؤثر جامعه، امری واجب و ضروری است چرا که زن ناآگاه و خالی از علم و معرفت نه می تواند برای تربیت نفس خود قدمی بردارد و نه می تواند به وظیفه خطیر تربیتی خود، جامع عمل بپوشد. اینکه امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرمایند: «أَطْلُبُ الْعِلْمَ تَزِدُّدَ عِلْمًا» یعنی طلب کن علم را تا زیاد کنی علمی را. این سفارش برای همه انسان هاست مرد و زن ندارد، لذا زن در عین حجاب داشتن و رعایت حدود و مسائل شرعی می تواند مدارج تحصیلی و طریق کمالات و فضائل را بیامد و شاهد دیگر سفارش قرآن است که حق تعالی با کمال علم پیامبر صلی الله علیه و آله به ایشان امر فرموده: «قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا» بگو: ای پروردگار من زیاد کن از برای من علمی را، یعنی هر چند عالم

^۱(زن در آینه جلال و جمال / ص ۳۵۱)

^۲(نظام خانواده / ص ۲۶۰)

باشی باز طلب علم بکن تا زیاد کنی علمی دیگر را، زیرا که مراتب علم بجایی منتهی نشود و این امر هم شامل تمام زنان و مردان می شود.^۱

پس اینکه حجاب مانعی برای او در راه رشد و ترقی است و سوسه ای شیطانی و القاء فکری غلط از جانب استعمارگران غارتگر و دزدان ناموس و هرزه های کشورهای غربی و شرقی است، لذا حجاب هیچ مانعی در راه دانش طلبی و رشد و کمال زن ایجاد نمی کند و زن باید در حکومت امام زمان علیه السلام خود را مجهز به علم و دانش کند و با تحصیل علوم مختلف به فراخور استعداد خودش در جاهای که نیاز به خدمت رسانی هست وارد عمل شود.

زنان باید به این مسئله توجه داشته باشند: آن زنی که وظیفه اش در حکومت امام زمان علیه السلام تربیت خود و جامعه اطرافش می باشد. کسب هر علم و فنی برایشان جایز نیست باید به دنبال علمی بروند که اولاً با روحیه و فطرت زنانگی شان سازگاری داشته باشد و ثانیاً مورد نیاز خود و جامعه مهدوی باشد و حتی در برخی مواقع نیاز جامعه اولی است تا حدی که به یک زن مسلمان واجب می شود که در یک رشته علمی خاصی تحصیل کند تا بتواند نیاز گروهی از زنان جامعه مهدوی را برطرف کند. به عنوان مثال گروهی از زنان در جامعه نیاز به یک پزشک متخصص زنان دارند که یا چنین متخصصی نداریم و یا اگر هست مرد نامحرمیست که زن مؤمن به ناچار باید برای درمان به وی مراجعه کند. اینجا بر تک تک زنان مستعد واجب کفایی است که این نیاز مردم را برطرف کنند. اینجا مرد هم نی تواند مانع او شود به بیان روشن تری می شود گفت علم بر دو قسم است:

۱. دانشی که فراگیری آن از واجبات عینی است و مرد حق منع از فراگیری این دسته از علوم را ندارد و اگر جلوگیری نمود، موافقتش واجب نیست.

۲. دانشی که فراگیری آن واجب کفایی است و اگر در فراگیری این بخش از علوم دیگران به حد کفایت اقدام نکردند، فراگیری این قسم از علوم نیز بر زن واجب عینی می شود و باز مرد حق منع ندارد. وانگهی در مواردی هم که مرد حق منع دارد، زن می تواند شرط کند و بگوید: با این شرط کارهای منزل را انجام می دهم که این مقدار از وقت را برای خودم یا برای فراگیری علوم اختصاصی بدهم و این در اختیار خود اوست؛ چنان که هنگام ازدواج حضرت زینب سلام الله علیها در حین عقد، این موضوع شرط شد.^۲ لذا یاری امام زمان علیه السلام اینجا به این نحو؛ با کسب علم و دانش و پرداختن به موضوعات در زمین مانده است. در سایر امورات و نیازمندی ها جامعه نیز همینگونه است.

۶-۷- استحکام خانواده

گرمی خانواده ها، استحکام رابطه زن و شوهر، تداوم زندگی، آرامش قلوب مردان، ثبات دلبستگی و عشق و علاقه مرد به همسر قانونی و شرعی خود، برپایی خانه و خانواده، همه و همه این موارد مشخصه ممتاز حکومت مهدویست، که همه مرهون پوشش و حجاب زنان جامعه و نوع رفتار و کردارشان در جامعه و نحوه برخوردشان با

^۱(شرح آقا جمال خوانساری بر غرر الحکم و درر الکلم / ج ۲ / ص ۱۷۷)

^۲(زن در آیینه جلال و جمال / ص ۳۱۰)

نامحرمان است و اگر گفته می شود که در جامعه مهدوی همه به آرامش می رسند یک بخش عظیمی از آن به همین مسئله باز می گردد. چون به وضوح در جامعه کنونی مشاهده می کنیم که با فقدان این خصیصه مردان و زنان ما مخصوصاً قشر مذهبی دچار تشویش خاطر و اضطراب های مهلکی شده اند و در زندگی خود آرامشی ندارند. برای همین است اسلام به نحوه برخورد زن در جامعه سفارشات متعددی دارد. در روایت می خوانیم سه صفت برای مردها مذموم است اما برای زنها خوب است. اول، تکبر که برای مرد بد است ولی برای زن خوب است. دوم، ترس و سوم، بخل. به فرموده آیت الله مظاهری معنای روایت این است که: ای خانم اسلام می گوید تو باید در مقابل نامحرم متکبر باشی، تو باید در مقابل مرد نامحرم جدی و قاطع باشی، خداوند در قرآن می فرماید: «فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا»^۱ یعنی خانم در مقابل نامحرم متواضع نباش نازک حرف نزن برای اینکه آنها مریض هستند به تو طمع می کنند.^۲ اینگونه است که اگر زن حدود مشخص شده قرآنی خود را نداند و رعایت نکند حتی جامعه مهدوی را نیز به ابتذال و فساد می کشد، کما اینکه در دوران ائمه گذشته نیز از این فساد ها بوده است.

حتی آنان که به دنبال جلب محبت و غرض دیگری باشند سخت در اشتباه هستند، چون مردان اگر به راحتی و به آسانی در تمام صحنه های اجتماعی دسترسی به زنان داشته باشند، ضمانتی برای اثبات محبت و دلبستگی آنان به همسرانشان نخواهد بود و تحریک هوا و هوس و شهوات، آنان را از زندگی خود دلسرد و خود، کلنگی برای خراب کردن کانون گرم خانواده خواهند شد. اینگونه دیگر امیدی به زندگی سالم نخواهد ماند چه برسد به تربیت کردن فرزندان صالح، که وظیفه اصلی پدر و مادر است.^۳

لذا آزاد بودن زن در اجتماع به صورت غیر اسلامی آثار مخرب زیان باری خواهد داشت که بعضاً غیر قابل جبران است. با این وجود زنان در حکومت مهدوی چون وظیفه تربیتی دارند و خود را در مقابل افراد جامعه مسؤول می دانند خیلی مواظب رفتار و کردار خود خواهند بود تا مبادا زمینه لغزش کسی یا خانواده ای فراهم شود.

۶-۸ کشته شدن دین

تاکنون بی حجابی زن باعث گمراهی میلیونها مرد و به گناه افتادن دیگران و پیدا شدن هیولای طلاق در خانواده ها و پدیدار شدن عشق مرد به زن شوهردار و روابط نامشروع شده و همانطور که یهودیت و مسیحیت می خواسته علت خروج بسیاری از مردان و زنان از عرصه گاه ملکوتی اسلام و دینداری شده است.

سید قطب در کتاب بسیار مفید « آیا ما مسلمان هستیم؟ » می گوید: بر اساس مدارکی که دیدم، یکی از پاپها از تمام کشیش ها و کاردینالها در واتیکان دعوت کرد و از آنها خواست برای کشتن اسلام و خاموش کردن چراغ دین به صورتی که برای واتیکان و مسیحیت خرج زیادی نداشته باشد نظر بدهند، کمیسیونها برای این منظور تشکیل

^۱(احزاب / ۳۲)

^۲(تربیت فرزند در اسلام / ص ۲۷۸)

^۳(نظام خانواده / ص ۲۶۰)

شد و نظریاتی از جانب صاحب نظران اظهار شد. از میان تمام آراء و نظریات این رأی مقبول همه کشیشان و کاردینالها و خود پاپ قرار گرفت، که برای کشتن اسلام قوی ترین اسلحه و کم خرج ترین برنامه، بیرون آوردن دختران و زنان مسلمان از حجاب و قرار گرفتن آنان در اختیار جوانان و مردان به صورت آزاد، در کوچه و بازار، وسائل عمومی، پارکها و سینما، ادارات و مراکز تجاری، تئاترها و مراکز اجتماعی است؟! چرا که با این کار زنان، جوانان جذب آنان شده و به فساد کشیده می شوند و در نتیجه رفته رفته دین را کنار گذاشته و به معتقدات خود پای بند نخواهند بود.^۱ در حالی که جامعه اسلامی نیاز به پای بندی همه افراد به معتقدات دارد تا به آن اهداف ایده آل خود برسد. و این امر با وجود امام هم میسر نمی شود.

۶-۹- تاثیر زن در نقش همسری

۶-۹-۱- همسری شایسته

در مرحله اول زن به عنوان یک همسر شایسته باید طوری فضای خانواده را فراهم کند که این خانه مایه آرامش همسر باشد و او را در امورات دینی یاری کند و در امور دنیوی کمک حالش باشد. امام صادق علیه السلام فرمود: «ثَلَاثَةٌ لِلْمُؤْمِنِ فِيْهِنَّ رَاحَةٌ ... امْرَأَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى امْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ...».^۲ سه چیز برای مؤمن راحتی است، از جمله فرمود: زن شایسته ای که کمک کار او در دنیا و آخرت باشد. یک بانوی فهمیده کسی است که علاوه بر انجام مسؤولیت خانه و امور تربیتی فرزندان و وظائف دینی خود، به شوهر خویش در راه انجام کارهای نیک پسندیده نیز کمک کند، زن می تواند بهترین تشویق کننده مرد در انجام واجبات و ترک محرمات و بالاتر از آن، انجام مستحبات و ترک مکروهات باشد. حتی مشوق و ترغیب کننده او باشد در کسب روزی حلال که این بهترین سعادت است.

و پذیرا شدن میهمان با روی باز از طرف زن و یا توصیه به صلح رحم و یا انفاق به نیازمندان، دقت و مراقبت در انجام امور دینی مثل نماز و روزه و خمس و مانند اینها همراه با قناعت و ایجاد فرصت کار خیر، می تواند کمک مهمی به شوهر باشد.

زن می بایست از حساسیت موقعیت خود، در راه انجام امور اخروی و معنویات استفاده کند، تا خود و شوهر و فرزندان خود را در کانونی سرشار از معنویات و منور به نور الهی قرار دهد، در روایت است که بعد از عروسی حضرت فاطمه و حضرت علی علیهما السلام، پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله از حضرت علی علیه السلام پرسیدند خانواده خود را چگونه یافتی؟ ایشان جواب داد: «نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ» فاطمه را بهترین کمک در راه فرمانبرداری خدا یافتم.^۳

اینطور نباشد که بانوان در امور دنیا صرفه جو و کمک کار باشند، اما در امور آخرتی دریغ کنند و یا مانع شوهر باشند.

^۱ (نظام خانواده در اسلام نظام خانواده در اسلام / ص ۲۶۱)

^۲ (الخصال / ج ۱ / ص ۱۵۹)

^۳ (مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) / ج ۳ / ص ۳۵۶)

زن شایسته وقتی شوهر خود را به نماز به روزه و به انفاق، به قرائت قرآن، به مسجد و جماعت و جلسات و دوستی و صفا دعوت می کند به عبارتی با این کار خود زمینه گسترده شدن توحید را محقق می کند.

۶-۹-۲- ایجاد آرامش

خداوند می فرماید: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...»^۱ از نشانه های پروردگار این است که همسری از خودتان آفرید تا نزد او آرام گیرید.

نظام خانواده به تناسب روحیات و توان زن و مرد، برنامه ریزی می شود، یکی از وظائف مهم بانوان، تعدیل عواطف و مهیا کردن فضای آرام و با صفا در میان خانه است، بانوان به لحاظ لطافت و حساسیت روح، مسؤول تنظیم آرامش و صفا خانواده می باشند.

اگر مردی بر اثر ضعف نفس و یا برخورد با مشکلات و سختی روح و یا به هر دلیل موجه یا ناموجه، عصبانی شد، بر یک بانوی فهمیده لازم است، بیش از آنکه خود را رقیب حساب کند، همانند یک پرستار دلسوز، به فکر آرام کردن روح و روان شوهر و اهل خانه باشد، تا پس از فروکش کردن گرد و غبار خشم و به کار افتادن عقل و فکر، آن موقع با هم صحبت کنند و این کار اگر چه از دو طرف لازم است ولی مسؤولیت بیشتر به عهده زن است و به همین لحاظ است که در روایات متعدد به زنان توصیه شده است، تا تلاش کنند رضایت شوهر را بدست آورند و دیدیم که قرآن از زنها به عنوان آرامش دهنده یاد نموده است، در روایتی از حضرت علی علیه السلام نقل شده است که فرمود: وقتی به زهراء علیها السلام نگاه می کردم، هر غم و غصه ای که داشتم برطرف می شد.

زنان باید شادی آفرین خانه باشند، سنگ صبور خانه زن است، همیشه می باید نبض عواطف و جو اخلاقی خانه را معتدل نگاه دارد، پیامبر اکرم صلی الله علیه واله وسلم در آن حدیث، زنی را شایسته و پر سود دانست که گاه مرد به او نگاه کند و شادمان شود، پس گره از ابرو باز کنید و با استقبال گرم و صورت خندان، گلهای محبت را در زندگی شکوفا کنید، چرا که حضرت علی علیه السلام فرمود: زن گل است پس باید همچون گل شکفته، در گلستان خانواده شادی آفرین باشید.

۶-۹-۳- جلوگیری از فساد

زن همواره باید برای شوهر آراسته باشد، همانطور که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: بر زن است که با بهترین عطر، خود را خوشبو کند و بهترین لباس خود را بپوشد و با بهترین زینت خویش، خود را زینت دهد و هر صبح و شب خود را بر شوهر عرضه کند و با این کار امنیت جنسی برای مرد و زن در کمال پاکی و طهارت فراهم می شود و هیچگاه بستر جامعه به فساد جنسی و اخلاقی کشید نمی شود.

آری روایات اسلامی در این باره متعدد است و یک بانوی آگاه متوجه است که، مبنا و اساس زندگی مشترک بر محبت و ارضاء غریزه جنسی استوار است و این دو مهم هر دو احتیاج به زیبایی و آراسته بودن دارد.

امام باقر علیه السلام روایت می کند که حضرت فاطمه علیه السلام کارهای خانه و خمیر کردن و نان پختن و جاروب کردن را به عهده گرفت و حضرت امیر عهده دار شد که کارهای بیرون از خانه مثل آوردن هیزم و غذا را انجام دهد.

۶-۱۰-۱- در نقش مادری آگاه

۶-۱۰-۱-۱- جایگاه مادر و تأثیر آن

مادر علاوه بر امر حساس و مهم شوهرداری که تا حدی به آن اشاره شد وظیفه سنگین دیگری بر دوش دارد و آن از مدیریت خانه و رتق و فتق آن گرفته تا تربیت صحیح فرزندان، به گفته معمار انقلاب، حضرت امام خمینی (ره): همان طور که قرآن انسان ساز است، زن (مادر) نیز انسان ساز است. زنان عهده دار مسئولیتی خطیر می باشند، به عبارتی مادر مسئولیت های پرورشی ویژه ای دارد که مرد از آن محروم است. اگر پایه اصلی تربیت و رشد صحیح فرد برای اجتماع را در خانواده جستجو کنیم، زن به عنوان یک مادر مربی خانواده و عامل اصلی انتقال ارزش ها، جایگاه ویژه ای خواهد یافت. لذا نقش انسان سازی زن در طول هستی از اصیل ترین نقش های وی بوده است و در اهمیت آن همین بس که مفسر عالیقدر جهان اسلام، آیت الله جوادی آملی حفظه الله می فرمایند: هرگاه زن اصالت را به نقش های دیگری غیر از مادری و همسری دهد، از صراط مستقیم خارج است. مادری که می داند اندیشه های او در کودک اثر می گذارد، بینش های خود را تعالی بیشتری می بخشد.^۱

همچنین بزرگ بانوی اسلام حضرت فاطمه علیهاالسلام می فرمایند: «آن گاه که زن در منزل به امور خانه و تربیت فرزند می پردازد به خدا نزدیکتر است».

به هر حال حرکت در صراط مستقیم و تقرب زن به سوی پروردگار جز از طریق اصالت دادن به ایفای نقش کلیدی و مؤثر مادری و تربیت فرزندان مقدور نمی باشد. به همین جهت مرتباً بزرگ قرن حاضر، امام خمینی (ره) شغل اصلی زن و مهمترین کار وی را مادری و همسری دانسته است.^۲

۶-۱۰-۲- مدیریت خانه و خانواده

با وجود مادری الهی در یک خانه، خانه محل امن و آسایشی خواهد بود و در این خانه خانواده ای نمونه رشد خواهد یافت، چرا که خانواده محل سیر دادن آدمی به سوی کمالات است و هیچ پایگاهی هم چون خانواده نمی تواند نقش تکامل بخش و انسان سازی داشته باشد. انسان برای رشد و تعالی نیاز به آرامش روحی و عاطفی دارد و این هم در خانواده تأمین می شود به عبارتی دیگر آن چه مایه اصلاح زندگی این جهانی و زندگانی آن جهانی است. سکونتی است که در سایه روابط درست خانوادگی فراهم می شود. هرچه روابط خانوادگی لطیف تر، مستحکم تر و لذت بخش تر باشد، بهورزی روحی، جسمی و عاطفی اعضای خانواده بیشتر خواهد بود و همه اینها در سایه مدیریت مادری است که دارای روحی لطیف و مقاوم است و با زیرکی خود بستر خانه را بطوری محیا

^۱(زن در آینه جمال و جلال / ص ۱۳۷)

^۲(الگوی اجتماعی پایگاه زن مسلمان در جامعه اسلامی بر اساس دیدگاه امام خمینی / ص ۱۲۱)

می کند که حاصلش بشود انسان تربیت شده به کمال رسیده. البته با یاری همسر خود که او نیز در این وظیفه خطیر شریک است.^۱

در خانه مادر می تواند کاملاً زیرکانه سیر تربیتی فرزندان و حتی همسر خویش را فراهم کند، که رفته رفته به مرور زمان سجایای اخلاقی و رفتار و کردار اسلامی در سرشت اعضای خانواده نقش ببندد و در موقع بروز آن رفتار بهترین برخورد از آنها سر بزنند. به عنوان مثال در تاریخ داریم که صاحب بن عباد خیلی مرد با سخاوتی بود خودش می گفت: من این سخاوت را از مادرم برداشت کردم. برای اینکه مادر من هر روز که می خواستم مدرسه بروم پولی به من می داد و می گفت این را صدقه بده، هر روز پول دادن به من و صدقه دادن موجب شد من سخی شوم. من فهمیدم اینکه انسان همانطور که باید به فکر خود باشد، باید به فکر دیگران نیز باشد.^۲ و خیلی می شود از این ظرایف و برنامه ها برای تربیت و نهادینه کردن اخلاق پسندیده در فرزندان استفاده کرد.

۶-۱۰-۳- تربیت صحیح

تربیت عبارت از مجموعه روشها و فنونی است که از آغاز تولد انسان، بلکه مدتها قبل از تولد باید به کار گرفته شود، تا استعدادهای درونی بشر رشد و نمو لازم را یافته و در مسیر تکامل و تعالی قرار گیرد. اساساً برای ساختن جامعه ای نمونه و مهدوی و تربیت انسان های کامل و سالم از نظر جسمی و روحی، اصول و روشهایی لازم است که انسان در پرتو آنها بتواند به دور از هرگونه انحراف، مسیر سعادت و کمال را بییماید. تا بتواند کمک حال امام زمان خویش باشد.

این روش ها تحت عناوین احکام و دستورات زندگی شناخته می شوند که برخی قبل از تولد و برخی دیگر بعد از آن و در طول رشد کودک اعمال می شود انتخاب همسر، نحوه تشکیل خانواده، شرایط انعقاد نطفه، حالات و رفتار مادر در دوران بارداری، نامگذاری کودک، توجه به نیازهای روحی و جسمی او، حفظ شخصیت و احترام فرزند، نظارت بر انتخاب دوستان، شیوه تعلیم و تربیت و دقت در معاشرت های کودکان و نوجوانان و ده ها شیوه دیگر از جمله نکات ریز و ظریفی هستند که در حالات، ویژگی های شخصیتی و خوی و خصلت ها و انتخاب های یک کودک در آینده مؤثر می باشند.

و مادر با همت و تلاش خود می تواند تا جایی که می تواند این موارد را در مورد فرزندانش رعایت کند تا فرزندان عاقلی تحویل جامعه دهد. همانطور که یکی از ویژگیهای حکومت حضرت رشد عقول است از همین جا شروع می شود، به عبارتی با رشد و تکامل عقول و اندیشه ها، از جنبه ی فکر و اندیشه، بشر در عصر حکومت جهانی امام زمان عجل الله تعالی و فرجه الشریف خردمند و خردورز و خردپیشه و خردمدار می شود. عقول انسان ها رشد و کمال پیدا می کند.^۳

^۱(خانواده و تربیت مهدوی / ص ۲۶)

^۲(تربیت فرزند در اسلام / ص ۸)

^۳(تربیت در سیره و سخن امام حسن مجتبی علیه السلام / ص ۲)

یعنی مادر با فراهم کردن مقدمات تربیتی دینی و اسلامی زمینه رشد عقلانی فرزند خود را محیا می کند و چنین فرزندی در آینده خردمندی می شود که آثار فراوانی با او خواهد بود و باید گفت خردمند کسی است که حلال، او را از شکر خدا باز ندارد و حرام، بر صبر او غلبه نکند. (در برابر حرام ها بردبار باشد). خردمند کسی است که عمل کم از او پذیرفته و دو چندان می شود. خردمندان در دنیا زهد پیشه کرده و به دنیا و زخارف آن بی اعتنا و به آخرت راغب و متمایل هستند. خردمند هر سخنی نگوید. نزد هر کس حرف نزند. از هر کسی تقاضا نکند. هر وعده ای ندهد. بیش از حد استحقاق و استعداد خویش خواهان نیست. خردمند دروغ نمی گوید هر چند در آن هوای نفس او باشد. خردمند دورویی و نفاق ندارد. خرد چراغ روح است. خردمند خدا شناس است. در میان بندگان بالاتر از عقل چیزی تقسیم نشده است. خواب انسان خردمند برتر از بیداری انسان بی خرد است. خداوند هیچ پیامبری را برنیانگیخت مگر آنکه عاقل و خردمند بود و خود او بالاتر از همه کوشش کنندگان بود. با خردمندان حشر و نشر داشته باش و از بی خردان چونان درندگان خطرناک فرار کن.

... نَوْمُ الْعَاقِلِ أَفْضَلُ مِنْ سَهْرِ الْجَاهِلِ وَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا عَاقِلًا حَتَّى يَكُونَ عَقْلُهُ أَفْضَلَ مِنْ جَمِيعِ جَهْدِ الْمُجْتَهِدِينَ وَ مَا أَدَّى الْعَبْدُ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ حَتَّى عَقَلَ عَنْهُ ...^۱

و همه اینها از آن تلاش خالصانه مادر در تربیت نشأت می گیرد و حکومت امام زمان علیه السلام هم دقیقاً به چنین افرادی نیازمند است و مادران با پرورش چنین فرزندان حضرت را در حکومتش یاری می کنند.

۶-۱۰-۴- تأثیر تربیت درست

در حکومت حضرت امام زمان علیه السلام بر اثر اجرای اصول عدالت و مبانی دقیق اسلام هیچ مظلومی بی پناه باقی نمی ماند و هیچ کجی و گمراهی پایدار نخواهد بود اگر به شخصی ستم و تجاوز شود، در نخستین فرصت حقش ستانده می شود و دست متجاوز و ستمگر کوتاه می گردد. چنین کاری قطعاً بدون سیستم کامل کنترل و داوری درست، شدنی نیست؛ به عبارت دیگر برای مبارزه با فساد، تجاوز و ستم، از یک سو تقویت پایه های ایمان و اخلاق لازم است و از سوی دیگر، ایجاد شرایط صحیح و تامین عناصر نیرومند قضایی که بتوانند با هوشیاری و احاطه وسیع به وظایف خود عمل کنند.^۲ و این در سایه یک تربیت روشمند و هوشمندانه میسر می شود و مادر با آینده نگری خود سعی دارد که از ابتدا آن را زمینه سازی کند. از دیدگاه قرآن، انسان همه کمالات را بالقوه دارد و باید در طول عمر کوتاه خویش آن ها را به فعلیت برساند و این را زیر نظر یک مربی خوب می تواند پیرواند و شکوفا کند، لذا در این صورت به سعادت و خیر دنیا و آخرت دست پیدا می کند و ترازوی اعمالش سنگین می شود و به حقیقت اسلام و تحقق هدف بعثت نایل می شود. از همه بالاتر در این سیر تربیتی خود به وجود مقدس امام زمان علیه السلام شباهت پیدا می کند. که شباهت به ایشان یعنی شباهت به رسول خدا و در نتیجه یعنی سعادت و رستگاری ابدی.^۳

^۱(تحف العقول / ص ۲۷۵ / ۲۹۷)

^۲(ابعاد حکومت جهانی حضرت امام مهدی عجل الله / ص ۲۳۱)

^۳(خانواده و تربیت مهدوی / ص ۲۴۰)

آیت الله العظمی شیخ مرتضی انصاری (ره) از بزرگترین علماء شیعه در قرن سیزدهم و بسیار تأثیر گذار در حوزه دین و استادی بزرگ، که هنوز هم کتب ایشان در حوزه علمیه تدریس می شود، به مادر شیخ گفتند: چه کرده ای که فرزندت به درجات عالییه ای از علم و تقوی و زهد و عبادت رسیده است؟ مادرش در پاسخ گفت: من در انتظار آن بودم که فرزندم، ترقی بیشتری داشته باشد، زیرا هنگام شیر دادن، هرگز او را بدون وضو شیر ندادم، حتی در شب های سرد زمستان هم وضو می گرفتم و سپس به او شیر می دادم یعنی یک مادر با داشتن یک چشم انداز تربیتی و رسیدن به نتیجه مطلوب برنامه ای را پیاده می کند و از آن انتظاراتی دارد چون یک مادر، خوب درک می کند که شیر دادن وقت و بی وقت به بچه آن هم هر بار با وضو در آن شرایط سخت زمستانی و نبود امکانات چقدر مشکل است. لذا یک مادر فهمیده و آگاه با چنین جهادی اثری در جامعه اسلامی می گذارد که سالهای سال برکاتش ماندگار است.^۱

۶-۱۰-۶- وظیفه پرورشی مادر

خدای سبحان دست کم وظایف و راهنمایی هایی به مدت سی ماه برای مادر مقرر نموده است و با او سخن گفته است، این سی ماه عبارت است از: حداقل دوران حمل شش ماه - و اکثر آن نه ماه می باشد - و دو سال نیز دوران شیرخوارگی کودک که روی هم سی ماه می شود. « وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ »^۲ و مادران شیر می دهند فرزندانشان را دو سال کامل.

در این سی ماه که مستقیماً کودک از مادر تغذیه می کند، مادر مسؤول حفظ دو نفر است و دو تکلیف دارد. یکی برای خود و دیگری برای کودک. پدر، در اصل نطفه موظف است حلال بخورد و اگر بعداً مبتلا به حرام شد ارتباط تنگاتنگی با پرورش کودک ندارد، زیرا غذای حرام پدر در جهاز گوارشی پدر هضم می شود، اما غذای مادر در دستگاه گوارشی او تبدیل به شیر می شود و کودک تغذیه می کند، او موظف است به کودک حلال بدهد و خود حلال بخورد، در غذای روحانی نیز چنین است، اگر مرد خاطره بدی، خیال و هوس بدی در سر بپروراند خود را می سوزاند، خیال گناه و خاطره تلخ در درون مرد علیه خود اوست، اما خیال باطل و حرام و اندیشه گناه و خاطرات تلخ برای زن، علیه دو نفر خواهد بود.

حال باید پرسید آیا این، عظمت زن نیست؟ این مسؤولیتی نیست که ذات اقدس اله به زن داده است؟ به زن فرمود: مسؤولیت در حفظ خاطرات و اندیشه ها و افکار و عقاید و اخلاقت بیش از مرد است، مرد یک نفر را می سوزاند و تو دو نفر را، تو مسؤول دو نفری، از این رو مواظب افکار و اندیشه هایت باش. زیرا که بسیاری از مسائل از راه اندیشه به فرزند می رسد. پس یک مادر با نگاه الهی به تربیت می تواند کسی را تربیت و تحویل

^۱ (تربیت فرزند / ص ۳۱)

^۲ (بقره / ۲۳۳)

جامعه مهدوی بدهد که از هر لحاظ پیشرفت کند و در جامعه مهدوی فردی مؤثر و دارای خدمات برای خود و اطرافیان خود باشد.^۱

۶-۱۰-۷- تربیت نسل ولایی

یکی از چیزهای که در حکومت مهدوی حائز اهمیت است و باعث پیشرفت قیام حضرت می شود بحث ولایت مداری افراد جامعه است. چرا که با نبود آن هرج و مرج پیش می آید و آن دسته که ولایت پذیری نداشته باشند از طرفی از ولی خود پیروی نخواهند کرد و از طرفی دیگر جامعه را به فساد می کشانند. اگر ولایتمداری و محبت به ولی خدا را یکی از مهمترین ارزشهای یک فرد شیعه بدانیم که خانواده متولی انتقال آن است، این نقش مادر است که با تربیت صحیح روحیه ولایتمداری را در فرزندان خود به وجود می آورد. یعنی مادر باید هنرمندانه با آمیختن عقل و احساس و گره زدن اندیشه و عاطفه و محبت، در پی عمق بخشی به محبت و عشق نوجوان خود نسبت به امام زمانش باشد و حاصل این عملکرد یاری امام با جان و دل خواهد بود، پس اگر مادر در این دوره وقتی عشق و معرفت را در فرزندان ایجاد نماید به رسالت خود در تربیت نسل ولایی عمل کرده است.^۲

۷- زنان دوره ظهور

مؤید این سخنان که زنان در حکومت حضرت مهدی عجل الله فرجه الشریف حضور فعال دارند و همانند مردان وارد عمل می شوند و خدمات چشمگیری خواهند داشت بر اساس برخی روایاتی است که از اهل بیت علیهم السلام بما رسیده، حضور و نقش این زنان از نظر زمان و موقعیت، چهار گونه است.

از زنانی که به محضر امام زمان می شتابند آنهایی هستند که در آن ایام می زیسته اند و همانند دیگر یاران امام علیه السلام به هنگام ظهور در حرم امن الهی به خدمت امام علیه السلام می رسند. ام سلمه ضمن حدیثی درباره علایم ظهور، از پیامبر روایت کرده است که فرمود: در آن هنگام پناهنده ای به حرم امن الهی پناه می آورد و مردم همانند کبوترانی که از چهار سمت به یک سو هجوم می برند به سوی او جمع می شوند تا اینکه در نزد آن حضرت سیصد و چهارده نفر گرد آمده که برخی از آنان زن می باشند که بر هر جبار و جبارزاده ای پیروز می شوند.^۳

و در روایتی دیگر جعفر جعفری از امام باقر علیه السلام نقل می کند که ایشان فرمودند: (... كُلُّ مُسْلِمٍ وَ يَجِيءُ وَاللَّهِ ثَلَاثُ مَائَةٍ وَ بَضْعَةُ عَشْرٍ رَجُلًا فِيهِمْ خَمْسُونَ امْرَأَةً يَجْتَمِعُونَ بِمَكَّةَ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ قَزَاعًا كَفَزَعَ الْخَرِيفَ يَتَّبِعُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ هِيَ آيَاتُهُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ أُيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (بقره ۱۴۸).^۴

^۱ (زن در آینه جمال و جلال / ص ۱۳۶)

^۲ (رسالت‌های زن منتظر / ص ۱۳۶)

^۳ (الفبای مهدویت / ص ۳۸۴)

^۴ (بحار الأنوار / ج ۵۲ / ص ۲۲۳)

هنگامی که مهدی عج قیام کند با او ۳۱۳ نفر که ۵۰ زن با ایشان است، جمع می شوند، بدون اینکه وعده ی قبلی باهم داشته باشند، مثل ابرهای پراکنده به هم می پیوندند و برخی در پی دیگری می آیند و این است تفسیر آیه ۱۴۸ سوره بقره که خداوند در آن می فرماید: هر جا که باشید خداوند شما را حاضر می کند زیرا خدا بر هر کاری تواناست، اینها بین رکن مقام با مهدی عج بیعت می کنند و مهدی عج با ایشان از مکه خروج می نماید.

چهارصد بانوی برگزیده هستند که خداوند برای حکومت جهانی حضرت ولی عصر علیه السلام در آسمان ذخیره کرده است و با ظهور آن حضرت به همراه حضرت عیسی علیه السلام به زمین می آیند. از پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم روایت شده است که: عیسی بن مریم به همراه هشتصد مرد و چهارصد زن از بهترین و شایسته ترین افراد روی زمین خواهد آمد.^۱

گروه دیگری که از یاوران حضرت بقیه الله زنانی هستند که خداوند به برکت ظهور امام زمان علیه السلام آن ها را زنده خواهد کرد و این گروه در کنار حضرت به هنگام نبرد با دشمنان به مداوای مجروحان جنگی و سرپرستی بیماران خواهد پرداخت در کتاب «مدینه المعاجز» از مفضل بن عمر جعفی در تذکره حالات امام رضا علیه السلام روایت شده که حضرت می فرمایند: در دولت حق سیزده زن برای علاج جراحات مجروحین حضرت حجه الله فی الارضین ارواحنا له الفداء خواهند آمد که اول، فنوا دختر رشید هجری است، دوم، امّ ایمن، سوم، حبابه والیه، چهارم، سمیه مادر عمّار یاسر، پنجم، زبیده، ششم، امّ خالد جهنیه و نسیبه دختر کعب مازنیه که الحق در غزوه احد مردانه جهاد کرد و باقی را نقل نکرده است و حالات هر یک از این مخدرات شرحی دارد.^۲ و مفضل در روایتی دیگر از امام صادق علیه السلام نام امّ خالد أحسمیه و امّ سعید حنفیه را نیز آورده است و در کتاب منتخب البصائر به نام «وتیره» و «أحبشیه» نیز اشاره شده است.^۳

از یاوران امام، بانوان پرهیزکاری هستند که پیش از ظهور حضرت مهدی علیه السلام رحلت کرده اند. به ایشان گفته می شود امام تو ظاهر گشته است آنان نیز به اراده پروردگار زنده خواهند شد. رجعت زنان مربوط به گروه خاصی نیست و هر بانویی خود را با خواسته ها و شرایط زندگی در حکومت مهدی علیه السلام تطبیق دهد ممکن است در آینده از رحمت خداوندی بهرمنند گشته، برای یاری امام زنده شود. یکی از آن شرایط خواندن دعای «عهد» است که فرد، آمادگی برای پذیرش حکومت آخرین ذخیره الهی ایجاد می کنند.^۴

^۱(القبای مهدویت / ص ۳۸۴)

^۲(خصائص فاطمیه / ص ۵۲۸)

^۳(القبای مهدویت / ص ۳۸۵)

^۴(القبای مهدویت / ص ۳۸۶)

نتیجه

مهمترین مسئله در یک حکومت دینی و جهانی تربیت شایسته افراد جامعه است هر چقدر تربیت بهتر باشد حکومت علاوه بر پا برجا بودن، همیشه در مسیر اصلی خود خواهد ماند، با تربیت صحیح است که رشد فرهنگی افراد جامعه کامل می شود. زن به عنوان یکی از عناصر تأثیرگذار در این امر با فراگیری علوم دینی و آگاه شدن به مسائل اسلامی می تواند در امر تربیت نقش آفرینی کند و بستری را در جامعه اطراف خود ایجاد کند که همه را به سمت سعادت و کمال سوق دهد و جامعه را از افتادن در مسیر گمراهی و ضلالت نجات دهد و همینطور خود و افراد تحت تکفلش را آماده حکومت جهانی حضرت مهدی علیه السلام بکند، زن در نقش همسری مهربان و مادری دلسوز می تواند با رجوع به آیات و روایات و الگوگیری از زندگی اهل بیت علیهم السلام برای جامعه جهانی حضرت، انسانی را تربیت کند که دارای سجایای اخلاقی باشد مخصوصاً برای فرزندان که با راهنمایی های به جا، اعتماد به نفس را در آنان زنده کند، از آنان مردان و زنانی با ایمان، آهنین اراده، امانت دار، فداکار، درستکار، فروتن، ایثارگر، متواضع، خیرخواه و ... بسازد. حکومت امام زمان علیه السلام با تمام آن خصوصیات ایده آل خود در صورتی ماندگار و تعالی خواهد داشت که افراد جامعه ایشان را در این مسیر الهی یاری کنند. لذا پی بردیم که زن با مدیریت تربیتی خویش این مهم را محقق می کند.

فهرست منابع

۱. قرآن

۲. نهج البلاغه سيد رضی، (۱۳۸۳) نهج البلاغه، ترجمه شیخ حسین انصاریان، چاپ دهم، تهران: انتشارات پیام آزادی

۳. ابن بابویه، محمد بن علی، (۱۳۶۲ش). الخصال، ترجمه محمد باقر کمره ای (چاپ چهارم). قم: نشر جامعه مدرسین

۴. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی (۱۴۰۴ ق). تحف العقول عن آل الرسول صلی الله علیه و آله (چاپ دوم). قم: نشر جامعه مدرسین

۵. ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد بن علی (۱۳۷۹ ق). مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب). قم: نشر علامه.

۶. اسدی؛ اکبر، مهدی؛ رضایی (۱۳۷۶). زیبا ترین شکیب (چاپ دوم). تهران: نشر معاونت فرهنگی، اجتماعی.

۷. امامی کاشانی و دیگران / میزگرد (۱۳۸۵). گفتمان مهدویت، سخنرانی و مقاله های گفتمان چهارم، قم: نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه

۸. انصاریان، شیخ حسین (۱۳۸۰). نظام خانواده در اسلام (چاپ هفدهم). قم: انتشارات ام ایبها

۹. آقا تهرانی، مرتضی؛ حیدری کاشانی، محمد باقر (۱۳۸۹). خانواده و تربیت مهدوی (چاپ سوم). تهران: نشر کتاب یوسف

۱۰. آقا جمال، خوانساری، محمد بن حسین (۱۳۶۶ش). شرح آقا جمال الدین خوانساری بر غرر الحکم و درر الکلم ۷ جلد (چاپ چهارم). تهران: نشر دانشگاه تهران

۱۱. بانکی پور، فرد، امیرحسین (۱۳۸۱). آینه زن مجموعه موضوعی سخنان مقام رهبری، قم: نشر مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

۱۲. بحر العلوم، محمد علی (۱۴۱۰ ق). سیری در زندگانی حضرت زینب، تهران: انتشارات حکمت.

۱۳. بحرانی، اصفهانی، عبد الله بن نور الله (۱۴۱۳ ق). عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآیات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سیده النساء إلى الإمام الجواد)، موحد ابطحی اصفهانی، محمد باقر، قم: نشر مؤسسه الإمام المهدي عجل الله تعالی فرجه الشریف.

۱۴. برهانی، محمد جواد ویژگی های اجتماعی حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) در روایات، همایش دکترین مهدویت، اینترنت

۱۵. پاک نیا، عبدالکریم (کتابخانه دیجیتال). تربیت در سیره و سخن امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۶. تبریزی، ایرج، (۱۳۸۱). ابعاد حکومت جهانی حضرت امام مهدی عجل الله، گفتمان مهدویت: سخنرانی و مقاله های گفتمان چهارم

۱۷. تونه ای، مجتبی (۱۳۹۰). فرهنگ الفبای مهدویت، موعود نامه، قم: نشر مشهور

۱۸. جمعی از خواهران طلبه حوزه علمیه (۱۳۷۹). زن از دیدگاه ادیان و مذاهب، قم: انتشارات نصاب
۱۹. جوادی، عاملی، عبدالله (۱۳۸۹). زن آینه جمال و جلال (چاپ بیست و یکم). قم: نشر اسراء
۲۰. حاجی بابائیان، امیری، محسن (۱۳۸۸). روشهای تربیت اخلاقی کاربردی در اسلام، تهران: نشر سروش
۲۱. حبیبی، نجفعلی (۱۳۸۰). مجموعه مقالات (همایش جایگاه زن در اندیشه و حکومت امام علی علیه السلام). تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی
۲۲. خادیمان، عباس (۱۳۹۳). حکومت جهانی از پندار تا واقعیت، تهران: نشر سخنوران
۲۳. خمینی، روح الله، مبانی کلامی و تفکر امام خمینی و اندیشه اسلامی (۱۳۷۸). / کنگره امام خمینی و اندیشه حکومت اسلامی، مقاله دوم، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)
۲۴. رضوانی، علی اصغر (۱۳۸۵). حکومت حضرت مهدی علیه السلام در عصر ظهور، قم: انتشارات مسجد مقدس جمکران
۲۵. سایت پرسشکده برگرفته از پرسمان - اینترنت
۲۶. شیخ صدوق، ابی جعفر محمد بن علی بن الحسین قمی (۱۳۸۲). کمال الدین و تمام النعمه مترجم منصور پهلوان (چاپ دوم). قم: انتشارات جمکران
۲۷. صفری، فاطمه (۱۳۷۰). الگوی اجتماعی پایگاه زن مسلمان در جامعه اسلامی بر اساس دیدگاه امام خمینی، تهران: نشر دفتر سازمان تبلیغات اسلامی
۲۸. طبرسی؛ فضل بن حسن، عطاردی قوچانی؛ عزیز الله (۱۳۹۰ ق). زندگانی چهارده معصوم علیهم السلام، ترجمه إعلام الوری تهران: نشر اسلامیه
۲۹. غلام، جمشیدی، محمد صادق (۱۳۸۸). دین و حکومت، تهران: ناشر شرکت چاپ و نشر بین الملل
۳۰. قنبری، حیدر (۱۳۸۴). داستانهای شگفت انگیز از تربیت فرزند، قم: نشر فاتح خیبر
۳۱. کارگر، رحیم (۱۳۸۷). جستارهایی در مهدویت (چاپ دوم) - کتابخانه دیجیتال
۳۲. کجوری، مازندرانی، ملا محمد باقر (۱۳۹۰). فاطمه زهرا علیها السلام این گونه بود (خصائص فاطمیه) (چاپ پنجم) قم: نشر اندیشه هادی
۳۳. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق (۱۴۰۷ ق) الکافی (ط - الإسلامیه) ۸ جلد، (چاپ چهارم). تهران: دار الکتب الإسلامیه
۳۴. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۴۰۳ ق). بحار الأنوار (ط - بیروت) ۱۱۱ جلد، (چاپ دوم). بیروت: نشر دار إحياء التراث العربی
۳۵. مظاهری، حسین (۱۳۸۴). تربیت فرزند از نظر اسلام (چاپ چهارم). تهران: نشر بین الملل
۳۶. معین الاسلام؛ مریم، غلامی؛ علی (۱۳۸۸). زن منتظر و منتظر پروری، قم: نشر مؤلف
۳۷. مکارم، شیرازی، ناصر و همکاران، (۱۳۸۱). تفسیر نمونه (چاپ بیست و پنجم). تهران: نشر دار الکتب الاسلامیه

۳۸. نجفی، یزدی، سید محمد (کتابخانه دیجیتال). اخلاق در خانواده و تربیت فرزند
۳۹. واردی، سید تقی (۱۳۸۸). نقش همسران رسول خدا در حکومت امیرمؤمنان، قم: نشر موسسه بوستان کتاب
۴۰. واعظی، احمد (۱۳۸۵). حکومت اسلامی (درسنامه اندیشه سیاسی اسلام)، (چاپ چهارم). قم: انتشارات مرکز مدیریت حوزه علمیه قم
۴۱. هلالی، سلیم بن قیس (۱۴۰۵ق). کتاب سلیم بن قیس الهلالی، ۲جلد، قم: نشر الهادی